

K R O N İ K

- I. — 1950 yılı mevzuatı; II. — Mankeme İctihatları;
III. — Eser tahlil ve tenkitleri.

I.

1950 yılı mevzuatı [*]

- A) Kanunlar; B) T. B. M. M. kararları; C) Yorumlar; D) Tüzükler;
E) Yönetmelikler; F) Bakanlar Kurulu kararları.

A) KANUNLAR;

1 — Adalet işleri :

§ Kabul buyurulan 30/1/1950 tarih ve 5523 sayılı kanuna göre; Yargıçlar Kanununa ek 5017 sayılı Kanunun dördüncü maddesi kaldırılmıştır [Resmî Gazete, 4 Şubat 1950, sayı: 7424].

§ Kabul buyurulan 11/2/1950 tarih ve 5530 sayılı kanuna göre; 4353 sayılı kanunun geçici birinci maddesile tanınan ve 5163 sayılı kanunla iki yıl uzatılan yetki, 18/1/1950 tarihinden itibaren 1/3/1951 tarihine kadar uzatılmış ve 3499 sayılı Avukatlık Kanununun beşinci maddesinin uygulanması da 1/3/1951 tarihine kadar geri bırakılmıştır [Resmî Gazete, 16 Şubat 1950, sayı: 7434].

§ Hayvan hırsızlığının men'i hakkında kabul buyurulan 22/3/1950 tarih ve 5617 sayılı kanun üç bölüm ve on dokuz maddeden ibaret olup birinci bölüm önleme hükümlerine, ikinci bölüm kovuşturma hükümlerine, üçüncü bölüm cezai hükümlere tahsis edilmiş bulunmaktadır [Resmî Gazete, 27 Mart 1950, sayı: 7467].

2 — Askerî işler :

§ Kabul buyurulan 30/12/1949 tarih ve 5500 sayılı kanuna göre; 551 sayılı kanunun on birinci maddesine bağlı emraz cedvelinin kırk altıncı numarasına aşağıdaki fıkra eklenmiştir: Hidematı askeriye ifası

[*] Resmî Gazete Ocak - Mart 1950 tarihli nüshalarından alınmıştır.

esnasında maruz kalınan Travma'dan mütevellit müzmin Osteomiyelit ve bundan doğma olduğu Sağlık Kurulu raporile sabit olan Hémato-Polétique sistem hastalıkları Amyloide istihaleler ve bunların her türlü ihtilât ve neticeleri daimî oldukları takdirde Travma'nın vukuunu müteakip olmasalar bile şahsın derece üzerine malûliyetini gerektirir [Resmî Gazete, 6 Ocak 1950, sayı: 7399].

§ Kabul buyurulan 30/12/1949 tarih ve 5501 sayılı kanunla, 10 Haziran 1935 tarihli ve 2771 sayılı Ordu İç Hizmet Kanununun altmış altıncı maddesi değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 6 Ocak 1950, sayı: 7399].

§ Kabul buyurulan 13/3/1950 tarih ve 5592 sayılı kanuna göre; 3433 sayılı askerî hastabakıcı hemşireler hakkındaki kanunun ikinci ve altıncı maddeleri değiştirilmiştir. Muaddel ikinci maddeye göre, «askerî hastabakıcı hemşire yetiştirilecekler yirmi beş yaşından yukarı olmamak ve en az orta okul öğrenimini veya muadillerini bitirmiş olan isteklilerden, Milli Savunma Bakanlığınca belirtilecek kabul şartlarına göre seçilir». Muaddel altıncı maddeye göre, «Ordu Hastabakıcı Hemşireler okulundan veya 5216 sayılı kanunun birinci maddesi gereğince diğer okullardan yetiştirilecek askerî hastabakıcı hemşireler Milli Savunma Bakanlığınca tayin edilecekleri ordu sağlık kurumlarında üç yıl mecburî hizmete tâbidirler» [Resmî Gazete, 18 Mart 1950, sayı: 7460].

§ Kabul buyurulan 13/3/1950 tarih ve 5593 sayılı kanunun birinci maddesine göre, yurdun hava tehlikesine karşı savunma işleri, Milli Savunma Bakanlığınca görevlendirilecek komutanlıklarca yürütülür. İkinci maddeye göre, bütün yurda şamil hava korunma plânlarının hazırlanması ve 3502 sayılı kanunda yazılı Hava Savunma Genel Komutanlığına ait olan vazifeler de bu komutanlıklarca yapılır. Bu maksatla görevlendirilecek komutanlık ilgili Bakanlıkların ve müstakil kurumlarla kurulların mütalâasını alır ve bunlarla doğrudan doğruya muhabereye yetkilidir. Üçüncü maddeye göre, Bakanlıkların hava savunmasına ait işlerini düzenlemek üzere, Genel Kurmay Başkanının başkanlığında kara, hava kuvvetleri komutanları ile Bakanlıklar Müsteşarlarından mürekkep bir «Yüksek Hava Kurumu Komisyonu» kurulur. Kara kuvvetleri komutanı komisyonun asbaşkanıdır [Resmî Gazete, 18 Mart 1950, sayı: 7460].

§ Kabul buyurulan 17/3/1950 tarih ve 5605 sayılı kanuna göre; 9/7/1945 tarihli ve 4786 sayılı kanunun birinci maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: Belirli mevzilerde, hudutlarda, kıyılarda bölük kadrosunu geçmeyen gemilerde ve hava birliklerinde, seferî ordugâhlarda ve köy ordugâhlarında bulunan bölük, takım komutanları ve gedikli erbaşlar

(bu yerlerdeki gedikli subaylar dahil) olağanüstü halin devamı süresince aldıkları er tayınından başka er tabelâsına ithal edilmek suretile er gibi münhasıran kazandan iâşe edilir. Bu istihkak yerleri, Milli Savunma Bakanlığınca tesbit edilir. Seferberlikte seyyar ordu kadrolarında çalışan subaylar, askerî ve sivil memurlar, gedikli subaylar ve gedikli erbaşlar er tabelâsına ithal edilmek suretile kazandan yedirilirler. Bu er istihkaki para veya yiyecek maddesi olarak verilemez [Resmî Gazete, 23 Mart 1950, sayı: 7464].

§ Kabul buyurulan 20/3/1950 tarih ve 5611 sayılı kanuna göre, subaylar heyetine mahsus 4273 sayılı Terfi Kanununun birinci maddesinde «B» fıkrası, onuncu maddesi, on birinci maddesinin «B» fıkrası, on altıncı maddesinin bir numaralı bendinin A, B, C, D fıkraları, on yedinci maddesi tadil edilmiştir [Resmî Gazete, 24 Mart 1950, sayı: 7465].

§ Gedikli erbaş hakkında kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5619 sayılı kanun otuz bir maddeden ibaret olup, sırasile gedikli erbaş şartları, erbaşlık nasbı, başarı gösteremiyenler, aylıklar, çeşitli zamlar ve yardımlar, yükselme ve bekleme süresi, mecburî hizmet ve çekilme, mesken zammı, beslenme ve giydirme, yolluklar, tedavi, yedek erbaşlık, meslekten çıkarma hakkında gerekli hükümleri ihtiva eylemektedir [Resmî Gazete, 27 Mart 1950, sayı: 7467].

3 — Banka işleri :

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5576 sayılı kanuna göre; 13/6/1945 tarihli ve 4759 sayılı İller Bankası Kanununun yirmi ikinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Banka ödenmiş sermaye ve ihtiyatlarının tamamına kadar Bakanlar Kurulu karare ile uzun vadeli istikrazlar akdedebilir veya tahvil çıkarabilir. Maliye Bakanlığının önceden muvafakatini almak ve yukarıdaki hâd dahilinde kalmak şartile bono ihraç edebilir. Bu suretle çıkarılacak bonolara Maliye Bakanlığı kefalete yetkilidir [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5652 sayılı kanuna göre, Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkındaki 2284 sayılı kanunun 1, 2, 4, 5, 8, 9 ve 14 üncü maddeleri değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 31 Mart 1950, sayı: 7471].

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5660 sayılı kanuna göre; Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasının işbirliği ile kurulacak olan

«Türkiye Sınai Kalkınma Bankası»nın elde ettiği safi kâr hissedarlarına ödenmiş sermayesinin senevî yüzde altısı nisbetinde kâr dağıtmasına müsait olmadığı takdirde Maliye Bakanı bu kâr noksanını bankanın kuruluş tarihinden itibaren beş yıl müddetle ikmale yetkilidir.

Kanunun ikinci maddesine göre, Türkiye Sınai Kalkınma Bankasının birinci madde gereğince hasıl olan kâr noksanları Hazinece bankaya avans olarak ödenir. Banka, bu avansları kanunî ihtiyatları çıktıktan sonra safi kârı ödenmiş sermayesinin yüzde altısını müteceviz oldukça Hazineye kâr fazlasından iade eder [Resmî Gazete, 1 Nisan 1950, sayı: 7472].

4 — Bayındırlık işleri :

§ Kabul buyurulan 11/2/1950 tarih ve 5539 sayılı kanuna göre; Bayındırlık Bakanlığına bağlı, tüzel kişiliği haiz olmak ve katma bütçe ile idare edilmek üzere Karayolları Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bu idareyi genel müdür temsil eder.

Karayolları Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır : A) Bu kanunun tarifine göre Devlet yolları ağına giren yol ve köprüleri seçip teklif etmek, yol güzergâhlarını tayin ve tesbit eylemek veya değiştirmek, hazırlayacağı plânlara göre yolları ve köprüleri inşa ve ıslah etmek, onarmak ve emniyetle kullanılmasını sağlayacak şekilde sürekli bakım altında bulundurmak. B) İl yolları ağlarının yapım, ıslah ve bakım programlarını inceleyerek onanmasını Bayındırlık Bakanlığına teklif etmek ve denetlemek, illerce yaptırılacak yol ve köprü, proje ve keşiflerini incelemek, onarmak ve kabul işlemlerinde üye bulundurmak, C) Bütün yol ağlarının inşası, onarımı, bakımı ve diğer hususlar hakkında teknik esaslarla vasıf ve şartları tesbit etmek, D) Yol inşa ve bakımına lüzumlu malzeme, makine ve teçhizat ile taşıtlarını seçmek, sağlamak, depo etmek, onarmak, kullanılır durumda bulundurmak ve gerekli tamir atölyeleri ve tesisleri kurmak, E) Yollar idaresinin görevi içinde bulunan işlerin yapılmasına lüzumlu arazi ve gayrimenkulleri kanunlara göre geçici olarak işgal etmek veya kamulaştırmak ve satın almak, F) Yolların yapım, onarım ve bakımına ve emniyetle işlemesine muktazi garaj ve atölyeleri, makine ve malzeme ambar ve depolarını, idare binalarını ve servis ve akaryakıt tesislerini ve bakım emniyetini sağlayacak radyo verici istasyonlarını, Karayolları Genel Müdürlüğü görevlerinin verimli yönetimine yarayacak diğer herhangi tesisleri yapmak, teçhiz etmek, kiralamak ve bakımlarını sağlamak, G) Yolların kullanımına, teknik emniyet ve korunmasına ait esas ve kaideleri tesbit

etmek ve yürütmek ve münasip göreceği yol işaretlerini tesis etmek, H) Karayolları Genel Müdürlüğünün çalışmasına ait bütün bilgileri toplamak ve yayınlamak, İ) Yol ağlarıyla ilgili diğer bütün işleri yapmak.

Kanunun üçüncü paragrafı kuruluşu, dördüncü paragrafı yol ağlarına, beşinci paragrafı gelirlere, altıncı paragrafı çalışma esaslarına, yedinci paragrafı müşterek hükümlere, sekizinci paragrafı çeşitli hükümlere tahsis olunmuştur [Resmî Gazete, 16 Şubat 1950, sayı: 7434].

5 — Belediye işleri :

§ Kabul buyurulan 26/12/1949 tarih ve 5478 sayılı kanuna göre; 5237 sayılı ve 1/7/1948 tarihli Belediye Gelirleri Kanununun otuz yedinci maddesi şu şekilde değiştirilmiştir:

Madde 37 — Belediye sınırları içindeki gayrimenkullere ait noterlerce resen tanzim veya tasdik olunan kira sözleşmelerinden yıllık kira bedellerinin ve müddeti bir yıldan az olan kira sözleşmelerinden belli kira müddetine göre hesaplanan kira tutarının yüzde birinden az ve ikisinden çok olmamak üzere Belediye Meclislerince kararlaştırılacak nisbet üzerinden kontrat resmi alınır. Toptan kiralanan gayrimenkul parça parça kiraya verildiği veya kira bakiyesi başkasına devredildiği hallerde dahi birinci fıkrada yazılı olduğu surette kontrat resmi alınır. Resmî, taraflardan hangisinin ödeyeceği kira sözleşmesinde yazılı kayda bağlıdır. Sözleşmede bir kayıt yoksa bu resmî taraflar yarı yarıya öderler. Kontrat resmi, belediyeler tarafından hazırlanan pulların noterlerce kontratta yapıştırılması suretile tahsil edilir. Noterler, kontrat pulları için belediyeden yüzde beş bey'iyeye alırlar.

Aynı kanunun elli birinci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir : 5 Nisan 1298 tarihli İcari Akar Nizamnamesile bu nizamnameyi değiştiren 1 Şubat 1929 tarihli muvakkat kanun kaldırılmıştır [Resmî Gazete, 2 Ocak 1950, sayı: 7395].

§ Kabul buyurulan 6/3/1950 tarih ve 5586 sayılı kanuna göre; 22/9/1944 tarih ve 4126 sayılı kanunun birinci maddesi gereğince Erzincan Belediyesine istikraz olunan iki milyon lira ile Erzurum Belediyesine ikraz edilen bir milyon üç yüz bin lira mezkûr belediyelerden aranmaz ve tahsil edilmez [Resmî Gazete, 10 Mart 1950, sayı: 7453].

§ Kabul buyurulan 1/3/ 1950 tarih ve 5569 sayılı kanuna göre; 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 5385 sayılı kanunla değiştirilen yirmi ikinci maddesi değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5656 sayılı kanuna göre; 1580 sayılı Belediye Kanununa üç madde eklenmiştir [Resmî Gazete, 31 Mart 1950, sayı: 7471].

6 — Bütçe işleri :

§ 11/2/1950 tarih ve 5532 sayılı kanunla; Orman Genel Müdürlüğü 1944 bütçe yılı kesimhesabı kabul edilmiştir [Resmî Gazete, 16 Şubat 1950, sayı: 7434].

§ 11/2/1950 tarih ve 5533 sayılı kanunla; Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1944 bütçe yılı kesin hesabı kabul edilmiştir [Resmî Gazete, 16 Şubat 1950, sayı: 7434].

§ 11/2/1950 tarih ve 5534 sayılı kanunla; Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1944 bütçe yılı kesinhesabı kabul edilmiştir [Resmî Gazete, 16 Şubat 1950, sayı: 7434].

§ 11/2/1950 tarih ve 5535 sayılı kanunla; Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1944 bütçe yılı kesinhesabı kabul edilmiştir [Resmî Gazete, 16 Şubat 1950, sayı: 7434].

§ 11/2/1950 tarih ve 5536 sayılı kanunla; Vakıflar Genel Müdürlüğü 1944 bütçe yılı kesinhesabı kabul edilmiştir [Resmî Gazete, 16 Şubat 1950, sayı: 7434].

§ 11/2/1950 tarih ve 5537 sayılı kanunla; Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1944 bütçe yılı kesinhesabı kabul edilmiştir [Resmî Gazete, 16 Şubat 1950, sayı: 7434].

§ 11/2/1950 tarih ve 5538 sayılı kanunla; Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1944 bütçe yılı kesinhesabı kabul edilmiştir [Resmî Gazete, 16 Şubat 1940, sayı : 7434].

§ Kabul buyurulan 16/2/1950 tarih ve 5542 sayılı kanuna göre, 1949 yılı Bütçe Kanununa bağlı «A» işaretli cedvelde değişiklik yapılmıştır [Resmî Gazete, 18 Şubat 1950, sayı: 7436].

§ Kabul buyurulan 20/2/1950 tarih ve 5547 sayılı kanuna göre; Ankara Üniversitesi 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cetvelde gösterildiği üzere «7401300» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 25 Şubat 1950, sayı: 7442].

§ Kabul buyurulan 20/2/1950 tarih ve 5548 sayılı kanuna göre; Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı

«A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «994002» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 25 Şubat 1950, sayı: 7442].

§ Kabul buyurulan 20/2/1950 tarih ve 5549 sayılı kanuna göre; İstanbul Üniversitesi 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere 14,359,734 lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 27 Şubat 1950, sayı: 7443].

§ Kabul buyurulan 20/2/1950 tarih ve 5550 sayılı kanuna göre; İstanbul Teknik Üniversitesi 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «53,303,378» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 27 Şubat 1950, sayı: 7443].

§ Kabul buyurulan 21/2/1950 tarih ve 5551 sayılı kanuna göre; Karayolları Genel Müdürlüğü 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «53,303,378» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 25 Şubat 1950, sayı: 7442].

§ Kabul buyurulan 23/2/1950 tarih ve 5552 sayılı kanuna göre; Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «1,204,753» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 25 Şubat 1950, sayı: 7442].

§ Kabul buyurulan 23/2/1950 tarih ve 5553 sayılı kanuna göre; Tekel Genel Müdürlüğü 1950 bütçe yılı giderleri için, ilişik «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «38,148,457» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 25 Şubat 1950, sayı: 7442].

§ Kabul buyurulan 24/2/1950 tarih ve 5554 sayılı kanuna göre; Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «4,086,225» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 25 Şubat 1950, sayı: 7442].

§ Kabul buyurulan 24/2/1950 tarih ve 5555 sayılı kanuna göre; Orman Genel Müdürlüğü 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «15,836,540» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 25 Şubat 1950, sayı: 7442].

§ Kabul buyurulan 25/2/1950 tarih ve 5556 sayılı kanuna göre; Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «173,800,000» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 2 Mart 1950, sayı: 7446].

§ Kabul buyurulan 25/2/1950 tarih ve 5557 sayılı kanuna göre; Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «101,087,433» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 3 Mart 1950, sayı: 7447].

§ Kabul buyurulan 25/2/1950 tarih ve 5558 sayılı kanuna göre; Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «7,512,873» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 2 Mart 1950, sayı: 7446].

§ Kabul buyurulan 25/2/1950 tarih ve 5559 sayılı kanuna göre; Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «64,815,761» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 3 Mart 1950, sayı: 7447].

§ Kabul buyurulan 24/2/1950 tarih ve 5560 sayılı kanuna göre; Vakıflar Genel Müdürlüğü 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «8,538,000» lira ödenek verilmiştir [Resmî Gazete, 3 Mart 1950, sayı: 7447].

§ Kabul buyurulan 25/2/1950 tarih ve 5561 sayılı kanuna göre; Devlet bütçesine giren dairelerin 1950 bütçe yılı giderleri için, bağlı «A» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «1,487,208,563» lira ödenek verilmiş ve aynı yıl giderlerine karşılık olan gelirler, bağlı «B» işaretli cedvelde gösterildiği üzere «1,313,269,563» lira tahmin edilmiştir [Resmî Gazete, 1 Mart 1950, sayı: 7445].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5576 sayılı kanuna göre; Tekel Genel Müdürlüğünün 1943 bütçe yılı kesin hesabı kabul edilmiştir [Resmî Gazete, 6 Mart 1950, sayı: 7449].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5582 sayılı kanunla; Marshall plânı «Avrupa kalkınma programı» çerçevesi dahilinde elde edilecek yardımların bütçe ve hazine hesabına intikal şekli hakkında gereken hükümler vazolunmuştur [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 16/3/1950 tarih ve 5603 sayılı kanuna göre; 24/5/1948 tarihli ve 5210 sayılı kanundan önce, köy okulu ile öğretmen ve sağlık memurları evleri inşaatından alacaklı olan şahısların tahakkuk eden alacaklarının yarısı 1950 ve diğer yarısı 1951 yılı Millî Eğitim Bakanlığı bütçelerinin «5210 sayılı kanuna göre köy okulları, öğretmen ve köy sağlık memurlarına yapılacak evler için para ve ayın yardımı»

tertibinden Milli Eğitim Bakanlığınca tediye ettirilir [Resmî Gazete, 22 Mart 1950, sayı: 7463].

§ Kabul buyurulan 17/3/1950 tarih ve 5607 sayılı kanuna göre; Bayındırlık Bakanlığı bütçesinin «yer sarsıntısı vesair âfetlerden zarar gören bölgelere yardım» tertibine konulan ödeneğin yetmemesi ve derhal ek ödenek istihsalı kabil olmaması halinde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk toplantısını takip eden on gün içinde tetkikine sunulmak ve bu tertipteki ödeneğin beş mislini geçmemek ve karşılığı gösterilmek şartile Bakanlar Kurulu kararile ilâveten ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir [Resmî Gazete, 23 Mart 1950, sayı: 7464].

7 — Eğitim işleri :

§ Kabul buyurulan 16/2/1950 tarih ve 5541 sayılı kanuna göre; 3803 sayılı kanunun üçüncü maddesinin birinci fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir : Köy Enstitülerine köy ve bucaklarla, belediye teşkilâtı bulunan kasaba mahiyetindeki köy ve bucakların, merkez nüfusu iki binden aşağı olan ilçe merkezlerinin beş sınıflı ilk okullarını bitiren ve bu yerlerde sakin ve kayıtlı olan çocuklarla, ailesi köyde oturmakla beraber tam teşkilâthi okullar bulunmadığı için tahsilini kasaba okullarında ikmal eden köylü çocuklardan mesteit ve sıhhatli olanlar seçilerek alınır [Resmî Gazete, 18 Şubat 1950, sayı: 7436].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5632 sayılı kanuna göre; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak Ankarada Milli Kütüphane kurulmuştur [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5642 sayılı kanuna göre; meslekî ve teknik okullar açılması ve mevcutlarının büyütülmesi hakkındaki 4304 sayılı kanunla harcanmasına izin verilen yetmiş milyon liraya ek olarak, Bakanlar Kurulunca onanacak programa göre yetmiş beş milyon liraya kadar 1951 - 1960 yıllarına geçici yüklenmelere girişmeye Milli Eğitim Bakanı yetkili kılınmıştır [Resmî Gazete, 30 Mart 1950, sayı: 7470].

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5657 sayılı kanuna göre; 4274 sayılı Köy Okulları ve Köy Enstitüleri Teşkilât Kanununa şu madde eklenmiştir: 30 Eylül 1949 tarihine kadar 4274 sayılı kanunun altmış üçüncü maddesine göre Köy Enstitülerile ilişikleri kesilen öğrenciler ve kefilleri hakkında 3803 sayılı kanunun dördüncü maddesi hükmü uygulanmaz. Bu gibiler hakkında hükme bağlanmış tazminat alacakları

affolunur. Ancak tahsil edilmiş olan meblâğ geri verilmez [Resmî Gazete, 31 Mart 1950, sayı: 7471].

8 — Gümrük işleri :

§ Kabul buyurulan 6/3/1950 tarih ve 5587 sayılı kanuna göre; Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından 1950 yılı Temmuz ayı sonuna kadar ithal olunacak her nevi hububat ve unlar gümrük vergisi ile rihtım resminden muaftır [Resmî Gazete, 10 Mart 1950, sayı: 7453].

§ Kabul buyurulan 17/3/1950 tarih ve 5608 sayılı kanuna göre; 1499 sayılı Gümrük Tarifesi Kanununu değiştiren 2255 sayılı kanuna bağlı tarife cedvelinin 664 üncü numarası ve bu numaranın altındaki «ihtar» tadil olunmuştur [Resmî Gazete, 23 Mart 1950, sayı: 7464].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5643 sayılı kanuna göre; Gümrük Tarifesi Kanununa bağlı giriş genel tarifesi cedvelinde değişiklikler yapılmıştır [Resmî Gazete, 30 Mart 1950, sayı: 7470].

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5651 sayılı kanuna göre; 5383 sayılı Gümrük Kanununun on yedinci maddesinin yedi numaralı bendine aşağıdaki «C» fıkrası eklenmiştir: C) Turizm Müesseselerini Teşvik Kanununun hükümleri dairesinde «turizm belgesi» almış olan teşebbüslerin ihtiyaçları için getirilecek akar su boru ve muslukları, lâvabo, banyo, bide gibi sihhî tesislere mahsus eşya, kalörifer kazanları, radyatör boru ve bunların parçaları, bu teşebbüslerin mutbak fırın ve ocakları, bulaşık yıkama ve kurutma makine ve cihazları ile çamaşır yıkama ve ütöleme makine ve cihazları (el ütöleri hariçtir), buz dolapları ve kaplıcalarda tedavi için kullanılan fennî alât ve cihazlardan, Bakanlar Kurulunca tesbit ve kabul edilenler (bir defaya mahsus olmak ve faturaları ayrıca Bayındırlık Bakanlığınca tasdik edilmek, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıl içinde ithal olunmak şartile) [Resmî Gazete, 31 Mart 1950, sayı: 7471].

9 — İş, işçi ve işçi sigortaları :

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 4772 sayılı kanuna göre; İşçi Sigortaları Kurumu hakkındaki 4792 sayılı kanunun 3, 5, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 17 ve 20 nci maddeleri değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 6 Mart 1950, sayı: 7449].

§ Kabul buyurulan 31 Ocak 1950 tarih ve 5520 sayılı kanunla; 3008 sayılı İş Kanununun 1, 2, 7, 13, 16, 18, 23, 24, 29, 32, 34, 42,

51, 53, 56, 78, 89, 92 ve 96 ncı maddeleri değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 31 Ocak 1950, sayı: 7420].

§ Kabul buyurulan 30/1/1950 tarih ve 5521 sayılı kanuna göre; İş Kanununa göre işçi sayılan kimselerle (o kanunun değiştirilen ikinci maddesinin Ç, D ve E fıkralarında istisna edilen işlerde çalışanlar hariç) işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya İş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesi ve görevli olarak lüzum görülen yerlerde İş Mahkemeleri kurulur.

Bu mahkemeler: A) 5018 sayılı kanunun dördüncü maddesinin «E» fıkrasına göre sendikaların açacakları ve bu sıfatla aleyhlerine açılacak hukuk dâvalarına; B) İşçi Sigortaları Kurumu ile sigortalılar veya yerine kaim olan hak sahipleri arasındaki uyuşmazlıklardan doğan itiraz ve davalara da bakarlar.

İş Mahkemesi kurulmamış olan yerlerdeki bu dâvalara o yerde görevlendirilecek mahkeme tarafından, temsili üyeler alınmaksızın, bu kanundaki esas ve usullere göre bakılır.

Fiili ve hukuki imkânsızlıklar dolayısıle İş Mahkemesinin toplu olarak görevini yapamadığı hallerde de yukarıki fıkra hükmü uygulanır.

Kanunun ikinci, üçüncü ve dördüncü maddeleri İş Mahkemelerinin kuruluşuna; beşinci madde salâhiyetli mahkemeye; altıncı madde İş Mahkemesinin iş ve işçi veren üyelerinin reddine; yedinci madde şifahi yargılama usulünün uygulanmasına; sekizinci madde İş Mahkemesi tarafından verilen kararların temyizine; dokuzuncu madde İş Mahkemelerinin çalışma zamanına; on birinci madde İş Mahkemelerinde açılan dâvaların tebligat ücretinden ve her türlü resim ve harçtan muaf olduğuna; on beşinci madde bu kanunda sarahat bulunmayan hallerde Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununun hükümlerinin uygulanacağına dair hükümleri ihtiva etmektedir [Resmî Gazete, 4 Şubat 1950, sayı: 7424].

§ Kabul buyurulan 16/2/1950 tarih ve 5543 sayılı kanuna göre; Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Konferansı tarafından, Vaşingtondaki 1919 yılı toplantısında kabul edilmiş bulunan «işsizlik hakkındaki iki numaralı sözleşme» onanmıştır [Resmî Gazete, 18 Şubat 1950, sayı: 7436].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5564 sayılı kanuna göre; iş kazaları ile meslek hastalıkları ve analık sigortaları hakkındaki 4772 sayılı kanunun 4-7, 9, 13, 19, 20, 22, 28, 32, 35, 37, 38, 43, 44, 47, 49, 51, 59, 60, 73 ve 84 üncü maddeleri değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 6 Mart 1950, sayı: 7449].

10 — Maaş ve teşkilât işleri :

§ Kabul buyurulan 26/12/1949 tarih ve 5479 sayılı kanuna göre; 4/9/1947 tarih ve 5129 sayılı kanunun birinci maddesi şu şekilde değiştirilmiştir : Köy Enstitülerinin öğretmen kısmını bitirenler Milli Eğitim, sağlık memuru kısmını bitirenler de Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları tarafından stajyer öğretmen ve stajyer sağlık memuru olarak yüz beş lira maktu aylık ücretle ihtiyaç görülen köylere tayin edilirler. Bunların ücretleri her ay peşin olarak ödenir. Stajyerlik süresi mesleğe giriş tarihinden itibaren üç yıldır. Başarı gösteremeyenler için bu süre uzatılabilir. Ancak bu süre altı yılı geçemez. Stajyer öğretmen ve sağlık memurluğu arasında meslekteki başarısının tam ve genel gidişinin iyi olduğu usulüne göre saptananlar öğretmenliğe ve sağlık memurluğuna geçirilirler. Bunlara 3656 sayılı kanun gereğince öğretim derecelerine göre aylık verilir. Stajyer öğretmenlerle stajyer sağlık memurlarına görevleri yerine getirmeleri için zarurî yol masrafları verilir.

Aynı kanunun dokuzuncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir: Stajyer öğretmenlerle stajyer sağlık memurları 788 sayılı Memurin Kanununun seksen dördüncü maddesi ve 4598 sayılı kanunla Devlet memurlarına tanınan bütün haklardan faydalanırlar [Resmî Gazete, 2 Ocak 1950, sayı: 7395].

§ Kabul buyurulan 4/1/1950 tarih ve 5504 sayılı kanuna göre; 21/6/1944 tarihli ve 4598 sayılı kanun ile 17/7/1944 tarihli ve 4621 sayılı kanunun yedinci maddeleri ve 4620 sayılı kanunun dokuzuncu maddesile diğer kanunların bu maddelere atfolunan hükümleri gereğince çocuğu dünyaya gelenlere ödenen doğum yardımını maktuan iki yüz lira olarak verilir [Resmî Gazete; 10 Ocak 1950, sayı: 7402].

§ Kabul buyurulan 9/1/1950 tarih ve 5509 sayılı kanuna göre; Türkiye Büyük Millet Meclisi memurları teşkilâtı şu şekilde kurulmuştur: Başkanlığa bağlı Hususî Kalem Müdürlüğü; Genel Kâtipliğe bağlı Kanunlar Müdürlüğü, Tutanak Müdürlüğü, Zât ve Kâğıt İşleri Müdürlüğü, Basımevi Müdürlüğü; İdareci Üyeler Kuruluna bağlı Saymanlık Müdürlüğü, Daire Müdürlüğü, Meclis doktorluğu, Posta ve Telgraf Müdürlüğü, Milli Saraylar Müdürlüğü; komisyonlarına bağlı Bütçe Kalemî Müdürlüğü ve Kitaplık Müdürlüğü. Bunlardan her birinin işi ve bu işin nasıl görüleceği Başkanlık divanınca tesbit edilir [Resmî Gazete, 13 Ocak 1950, sayı: 7405].

§ Kabul buyurulan 18/1/1950 tarih ve 5517 sayılı kanuna göre; 30/6/1948 tarihli ve 5234 sayılı kanunla İstanbul Üniversitesine katılmış olan Orman Fakültesine ait bağlı «1» sayılı kadro ve cedveli, 7/7/1948 tarihli ve 5247 sayılı cedvele eklenmiştir. İlişik «2» sayılı cedvelde gösterilen Orman Fakültesi ek görev tazminat kadrosu, 5247 sayılı İstanbul Üniversitesi Kuruluş Kadroları Kanununa bağlı «2» sayılı cedvele eklenmiştir [Resmî Gazete, 23 Ocak 1950, sayı: 7413].

§ Kabul buyurulan 30/1/1950 tarih ve 5522 sayılı kanuna göre; 22 Mart 1926 tarihli ve 789 sayılı maarif teşkilâtına dair olan kanunun on üçüncü maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: «İlk okul başöğretmenlerine (bunlardan Milli Eğitim memurluğu görevi verilenler dahil) bu idari hizmetlerine karşılık, öğretmenlik aylığından başka, ayda on liradan kırk liraya kadar Milli Eğitim Bakanlığınca ek görev tazminatı verilir» [Resmî Gazete, 4 Şubat 1950, sayı: 7424].

§ İşletmeler Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kabul buyurulan 11/2/1950 tarih ve 5528 sayılı kanunun birinci maddesine göre; İşletmeler Bakanlığının görevleri şunlardır: A) Kurulmuş veya kurulacak Devlet işletme ve tesislerinden veyahut iktisadi Devlet teşekküllerinden kendisine bağlanacakların faaliyetlerini düzenlemek, denetlemek ve takip etmek; B) Devlet sermayesinin iştirakile kurulmuş veya kurulacak ortaklıklardan ilgili kanun ve statülerinde yazılı yetki ve görevlerin kullanılması ve yapılması ödevi Bakanlar Kurulu kararile kendisine verilecek olanlar için bu yetki ve görevleri kullanmak ve yürütmek; D) Devletin tesis ve işletme maksadile üzerine aldığı veya alacağı iktisadi işlerden kendisine bağlanacakların veya hükümetçe lüzum görülecek bu gibi işlerin plân, program ve etüdlerini yapmak.

Kanunun ikinci maddesine göre; birinci maddenin «A» ve «B» fıkralarında yazılı işletme, tesis, teşekkül ve ortaklıkların idare ve denetleme veya işletmecilik faaliyetlerine ait olarak evvelce başka Bakanlıklara verilmiş bulunan yetki ve görevler İşletmeler Bakanlığına devrolunmuştur. Kanunun üçüncü maddesi, İşletmeler Bakanlığının kuruluşu, dördüncü maddesi İşletmeler Bakanlığı Müsteşarı ile kuruluş içindeki dairelerin görevleri hakkında gereken hükümleri vazetmiştir [Resmî Gazete, 16 Şubat 1950, sayı: 7434].

§ Kabul buyurulan 16/2/1950 tarih ve 5546 sayılı kanuna göre; 15/12/1948 tarihli ve 5296 sayılı kanunun ikinci maddesine şu fıkra eklenmiştir: D) Hayatta bulunan muhtaç anasına yaşadığı müddetçe; [Resmî Gazete, 23 Şubat 1950, sayı: 7440].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5562 sayılı kanuna göre; 4837 sayılı kanunun 6, 9, 10, 13 ve 16 ncı maddeleri şu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 6 — Genel Müdürlük kuruluşu, Genel Müdür ile iki yardımcısından ve genel merkez kuruluşu ile şubelerden meydana gelir. Kurum şubelerinin nerelerde kurulacağı ve her şubenin hangi il ve belediyelerin sınırları içinde faaliyette bulunacağı Genel Müdürlüğün teklifi ve Çalışma Bakanlığının kararile belirtilir.

Madde 9 — Kurum memurlarının aylıkları hakkında 3659 sayılı kanun hükümleri uygulanır. Kurumun yetkili memurları tarafından İş ve İşçi Bulma Kurumu ile ilgili işlerin yürütülmesinde İş Kanununun 92 ve 137 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

Madde 10 — Danışma Kurulu ve Mahalli Danışma Komisyonları :

1. Danışma Kurulu :

A) İşçi çalıştırılan müesseselerin bağlı bulunduğu bakanlıklar ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının il genel meclisi ile belediyelerin münavebe usulile davet edilecek birer temsilcilerinden;

B) Çalışma Bakanlığınca uygun görülecek münavebe suretile Ticaret ve Sanayi Odaları ile İşçi Sendikaları ve benzeri kurumları temsilcilerinden, meydana gelir.

İşçi ve işverenlerin temsilci üyelerinin görev süreleri üç yıldır. Çalışma Bakanı veya görevlendireceği kimse Danışma Kuruluna başkanlık eder.

Kurul, Çalışma Bakanlığının çağrısı üzerine yılda bir defa âdiyen ve gerekli görüldükçe her zaman olağanüstü toplanır.

2. Mahalli Danışma Komisyonları :

Lüzum görülecek yerlerde Genel Müdürlüğün teklifi ve Çalışma Bakanlığının tasvibi ile teşkil edilir. Bunların vazife, terekküp ve faaliyet tarzlarıyla üyelerine ödenecek yol giderleri ve günlük ödenekler çıkarılacak tüzükte tesbit olunur.

Madde 13 — Kurum gelirleri şunlardır :

A) Her yıl Çalışma Bakanlığı bütçesinde İş ve İşçi Bulma Kurumuna yardım adile açılacak özel bölüme konulacak ödenek,

B) Bir veya birkaç il ve belediyeyi içine alan kurum şubelerinin bölge sınırları dahilindeki özel idare bütçelerine gelirlerinin yüzde yarımı

olarak konulacak ödeneklerle; bütçeleri yüz bin liradan iki milyon liraya kadar olan belediyelerce gelirlerinin yüzde yarımı ve bütçeleri iki milyon lira ve daha fazla olan belediyelerce gelirlerinin yüzde biri olarak bütçelerine konulacak ödenekler (il ve belediye bütçelerinde bu maksat için ayrılan ödenekler hiç bir suretle başka bölüme aktarılamaz ve ilk altı ay içinde tahakkuk ettirilerek kurumun adına ve hesabına ödenir).

C) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılacak bağışlar ve vasiyetler,

D) Diğer çeşitli gelirler.

Madde 16 — İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Muhasebe, Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanunları hükümlerine ve Sayıştayın vize ve denetlemesine bağlı değildir.

Kurumun malları İcra ve İflâs ve Türk Ceza Kanunları bakımından Devlet malı hükmünde olup alacakları da Devlet alacağı derecesinde imtiyazlıdır [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5563 sayılı kanuna göre; 30/6/1939 tarihli ve 3656 sayılı kanuna bağlı «1» sayılı cedvelin ek ve tadillerinin İçişleri Bakanlığı kısmından kaymakam ve hukuk işleri müdürü kadroları kaldırılmış ve yerine bağlı cedvelde yazılı kadrolar eklenmiştir. Bu kadrolardan il adedinden fazla hukuk işleri müdürü kadrosu tahsis edilemez [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5572 sayılı kanuna göre; Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanuna bağlı «1» sayılı cedvelinin Adalet Bakanlığı ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne ait bölümlerinden ilişik «1» sayılı cedvelde yazılı kadrolar kaldırılmış ve bağlı «2» sayılı cedvelde derece sayı ve ünvanları yazılı kadrolar Adalet Bakanlığı kısmına eklenmiştir.

Kanunun ikinci maddesine göre 2613 sayılı Kadastro ve Tapu Tahrir Kanunile kurulan Kadastro Mahkemeleri, üçüncü maddeye göre 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ile kurulan gezici mahkemeler kaldırılmıştır [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5573 sayılı kanuna göre; Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Kuruluş ve Memurları Kanununa bazı hükümler eklenmiş ve 4258 sayılı kanuna bağlı kadro ve cedvellerin değiştirilmesine dair olan 4862 sayılı kanuna bağlı cedvellerde değişiklik yapılmıştır [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5579 sayılı kanuna göre; Milli Eğitim Bakanlığı kuruluş ve kadrolar ile merkez kuruluş ve görevleri hakkındaki 2287 sayılı kanunda değişiklik yapılmasına dair olan 4926 sayılı kanuna bağlı «1» sayılı cedvele bazı kadrolar eklenmiştir [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 6/3/1950 tarih ve 5585 sayılı kanuna göre; 4379 sayılı kanunun birinci maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: Asli bir vazifeye tayin edildikten sonra muvazzaf askerlik hizmetini ifa için silâh altına alınanların memuriyetleriyle alâkaları kesilir. Bunlardan terhislerinden itibaren üç yıl içinde memuriyet talebinde bulunanlar eski sınıf ve derecelerine muadil memuriyetlere tercihen tayin olunurlar.

Kısa hizmete tâbi olup da asli bir memuriyete tayininden evvel veya sonra muvazzaf askerliğini yapan ve yedek subay olarak terhis edilenlerin terhislerinden itibaren üç yıl içinde memurluk için müracaat etmeleri şartile yedek subay okulunda ve subaylıkta geçirdikleri süre, terfi sürelerine ilâve edilir.

Ancak, bu süre namzedlik, staj ve mecburî hizmet için hesaba katılmayıp kanunlarına göre namzedlik ve staj sürelerinden sonra başlayan memuriyet derecelerinde sayılır.

Yedek subay olarak terhis edilenlerden, terhislerinden itibaren bir yıl içinde yüksek bir okula kaydolan veya askerlikten evvel kayıtlı olup da terhislerinden sonra en çok bir yıl içinde tekrar tahsillerine devam başlayanlar, mezuniyetleri tarihinden itibaren bir yıl içinde memuriyet için müracaatta bulunmak şartile yukarıdaki hükümlerden faydalanırlar [Resmî Gazete, 10 Mart 1950, sayı: 7453].

§ Kabul buyurulan 13/3/1950 tarih ve 5595 sayılı kanunun birinci maddesine göre; Ankara Üniversitesi Veteriner ve Ziraat Fakültelerinin bağlı «1» sayılı cedvelde yazılı kadroları, Ankara Üniversitesi kuruluş kadroları hakkındaki 6/7/1948 tarihli ve 5239 sayılı kanuna bağlı «1» sayılı cedvele ve bağlı «2» sayılı cedvelde yazılı kadrolar, aynı kanuna bağlı cedvelin Fen Fakültesi kısmına ve bağlı «3» sayılı cedvelde yazılı kadrolar, aynı cedvelin Rektörlük kısmına eklenmiştir. İkinci maddeye göre, Ankara Üniversitesi Veteriner ve Ziraat Fakültelerinin bağlı «4» sayılı cedvelde gösterilen ek görev tazminatına ait kadroları, 5239 sayılı kanuna bağlı «2» sayılı cedvele eklenmiştir. Üçüncü maddeye göre, 30/6/1948 tarihli ve 5234 sayılı Üniversiteler Kanununa ek kanun ile Milli Eğitim Bakanlığı kuruluş kadroları hakkındaki 10/6/1946 tarihli ve 4926 sayılı kanuna bağlı «1» sayılı cedvelin üçüncü bölümüne aktarılan kadrolar kaldırılmıştır [Resmî Gazete, 18 Mart 1950, sayı: 7460].

§ Kabul buyurulan 17/3/1950 tarih ve 5609 sayılı kanuna göre; subay ve askerî memurların maaşlarına dair olan 28/12/1946 tarih ve 4989 sayılı kanunun birinci maddesi ve yine subay ve askerî memurların maaşlarına dair olan 21/6/1942 tarih ve 4600 sayılı kanunun üçüncü maddesi değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 23 Mart 1950, sayı: 7464].

§ Kabul buyurulan 20/3/1950 tarih ve 5613 sayılı kanuna göre; İskân ve Toprak İşleri Genel Müdürlükleri, Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlüğü adı ile genel bütçe içinde Tarım Bakanlığına bağlı bir Genel Müdürlük halinde birleştirilmiş ve yürürlükte bulunan kanunlarla Sağlık ve Sosyal Yardım ve Tarım Bakanlıklarile bu iki genel müdürlüğe ayrı ayrı verilmiş görev ve yetkiler Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlüğüne devrolunmuştur [Resmî Gazete, 24 Mart 1950, sayı: 7465].

§ Kabul buyurulan 22/3/1950 tarih ve 5616 sayılı kanuna göre; Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü memur ve hizmetlilerinin ücretlerine dair olan 2847, 3173, 46020 ve 5000 sayılı kanunlarda değişiklik yapılmış ve 2847 sayılı kanuna bazı maddeler eklenmiştir [Resmî Gazete, 28 Mart 1950, sayı: 7468].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5624 sayılı kanuna göre; 28/12/1946 tarihli ve 4991 sayılı kanunun birinci maddesine şu fıkra eklenmiştir: 3656 sayılı kanunun, 4598 sayılı kanunla değiştirilen yedinci maddesi gereğince müktesep haklarının üstünde en çok iki derece yukarıki memuriyetlere tayin edilip aradaki farkı tazminat olarak alan Dışişleri Bakanlığı meslek memurlarından büyük elçi ve elçilerin aylıklarına tatbik edilen emsal, tazminatlarına da şamildir. Sovyet Rusyada vazife gören memurların aylıkları, yukarıdaki ödeme misillerile mukayyit olmaksızın tesbit edilecek misillerle ödenebilir [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5626 sayılı kanuna göre; hava sınıfları mensuplarına verilecek zamlar ve tazminler hakkındaki 3485 sayılı kanun ve bu kanunda değişiklik yapan 4334 sayılı kanunun pilot, subay ve makinist gedikli erbaşlar hakkındaki hükümleri, kursa devamları ve topçu hava gözetleme birliklerinde hizmetleri süresinde topçu, pilot, subay ve topçu uçak makinist gedikli erbaşları hakkında da aynen uygulanır [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5629 sayılı kanuna göre; Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 ve 4644 sayılı kanunlara bağlı «1» sayılı cedvellerin İstatistik Genel Müdürlüğü

kısımında değişiklik yapılmış ve aynı müdürlüğün salâhiyet ve vazifeleri hakkındaki 1554 sayılı kanuna iki madde eklenmiştir [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı 7469].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5631 sayılı kanuna göre; Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 30/6/1939 tarih ve 3656 sayılı kanuna bağlı «1» sayılı cedvelin Dışışleri Bakanlığı kısmını değiştiren 11/9/1944 tarih ve 4665 sayılı kanuna, ilişik «1» sayılı cedvelde yazılı kadrolar eklenmiştir [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5634 sayılı kanunla; Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 2800 sayılı kanunda bazı değişiklikler yapan 3665 sayılı kanunun muhtelif maddeleri tadil olunmuştur [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5662 sayılı kanuna göre; Milli Eğitim Bakanlığı kuruluş kadrolarile merkez kuruluşu ve görevleri hakkındaki kanunda değişiklik yapılmasına dair olan kanuna bağlı «1» ve «2» sayılı cedvellerde değişiklik yapılmıştır [Resmî Gazete, 31 Mart 1950, sayı: 7471].

11 — Mali işler :

§ Kabul buyurulan 4/1/1950 tarih ve 5503 sayılı kanuna göre; 28/6/1948 tarihli ve 5228 sayılı kanunun onuncu maddesi şu şekilde değiştirilmiştir : Hariçten ithal veya dahilde istihsal edilecek kavak, katran, çam, köknar ve lâdin tomruklerle bunlardan imal edilecek kalas, lâta, tahta, kapı, pencere ve camekânlardan muamele vergisi alınmıyacağı gibi bu maddeler Gümrük Tarifesi Kanununun yirmi sekizinci maddesine dayanılarak 9/12/1946 tarihli ve 3/5024 sayılı Bakanlar Kurulu kararıle gümrük resimlerine yapılmış olan zamlardan istisna edilir [Resmî Gazete, 10 Ocak 1950, sayı: 7402].

§ Kabul buyurulan 16/2/1950 tarih ve 5540 sayılı kanuna göre Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı kanunun birinci maddesile, 1567 sayılı kanunun 16/12/1942 tarihli ve 4328 sayılı kanunla değiştirilen üçüncü maddesi tadil olunmuştur [Resmî Gazete, 18 şubat 1950, sayı: 7436].

§ Kabul buyurulan 15/3/1950 tarih ve 5600 sayılı kanuna göre; köy bütçesinden ayrılan paralarla veya köylünün bedeni, nakdi yardımları ve teberrularile veya 5210 sayılı kanun gereğince sağlanan yardımlarla bir köy içinde veya bir kaç köyün birleşmesinden doğan

bölge merkezlerinde, bu köylerde oturan ve mesleği mütteahhitlik ve inşaatçılık olmayanlar tarafından yapılan ve bedeli yirmi bin lirayı geçmeyen okul binaları, öğretmen evleri, sağlık binaları ve köy sağlık memurları evleriyle köyün tüzel kişiliğine ait olup irad getirmeyen binalar dolayısıyla bu kimseler adına 19 Haziran 1942 tarihinden 1 Ocak 1950 tarihine kadar tahakkuk ettirilen ruhsat tezkeresi harçlarıyla kazanç vergisi ve zamları, iktisadî buhran vergisi ile bunların cezaları silinir ve tarh edilmemiş olanlar tarh edilmez ve bunlardan tahsil edilmiş olanlar, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenilmek şartıyla geri verilir [Resmî Gazete, 21 Mart 1950, sayı: 7462].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5625 sayılı kanuna göre; Tapu Harçları Kanununa muhtelif maddeler eklenmiştir [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5635 sayılı kanuna göre; 26/5/1927 tarihli ve 1050 sayılı Muhasebeî Umumiye Kanununun 109 uncu maddesinin «H» fıkrası kaldırılmıştır [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5639 sayılı kanuna göre; su mahsullerinden ve av derilerinden alınmakta olan av vergisi kaldırılmıştır [Resmî Gazete, 1 Nisan 1950, sayı: 7452].

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5648 sayılı kanuna göre; 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun dördüncü maddesi değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 30 Mart 1950, sayı: 7470].

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5649 sayılı kanuna göre; 1996 sayılı İktisadî Buhran Vergisi Kanununun birinci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir: Turizm Müesseselerini Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde «Turizm Müessesesi Belgesi» almış olan teşebbüslerin adı geçen kanunda yazılı maksada tahsis ettikleri tesisler inşaatının ikmalini takip eden malî yıldan itibaren on yıl süre ile bina iktisadî buhran vergisinden müstesnadır [Resmî Gazete, 31 Mart 1950, sayı: 7471].

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5650 sayılı kanuna göre, 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun üçüncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir: G — Turizm Müesseselerini Teşvik Kanununun hükümleri dairesinde «Turizm Müessesesi Belgesi» almış olan teşebbüslerin adı geçen kanunda yazılı maksada tahsis ettikleri arazi (on yıl süre ile) [Resmî Gazete, 31 Mart 1950, sayı: 7471].

12 — Nüfus ve evlenme işleri :

§ Kabul buyurulan 1/2/1950 tarih ve 5524 sayılı kanunun birinci maddesine göre; Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği 4 Ekim 1926 tarihinden bu kanunun yayımı tarihine kadar evlendirme memuru önünde yapılmış bir bağıta dayanmıyarak birleşip karı koca halinde yaşamış ve evlenmelerine Türk Medenî Kanununun doksan ikinci maddesine göre bir engel bulunmamış olanlardan çocuk olduğu takdirde bu birleşmeler evlenme suretile ve bunlardan doğan çocuklar da nesebi sahih olarak kadın ve erkeğe izafe ile tescil edilir. Evli bir erkekle evli olmayan bir kadının yukarıda yazıldığı gibi yaşayışından doğmuş olan çocuklarda nesebi sahih olarak kadın ve erkeğe izafe ile tescil edilir. Ancak bu kadınla erkeğin birleşmeleri evlenme suretile tescil edilemez. Karı koca gibi yaşamaları ölüm ve ayrılık gibi sebeplerle devam etmemiş olanların karı koca halinde yaşadıkları zaman doğmuş olan çocukları dahil yukarıdaki hükümlere göre nesebi sahih olarak ana ve babalarının adları gösterilerek tescil olunurlar.

Kanunun ikinci maddesine göre, bu kanunun yayımından önceki birleşmelerden kanunun yayımı tarihinden başlayarak üç yüz gün içinde doğan çocuklarla ana ve babaları hakkında da birinci madde hükmü uygulanır. Kanunun üçüncü maddesine göre, 4 Ekim 1926 tarihinden önce yapılan ve tescil edilmemiş olan evlenmelerle bu evlenmelerden doğup tescilleri yapılmamış çocukların kendileri veya ilgilileri, mahalle veya köy ilmühaberleri varsa sair belgeleri ile nüfus memurluğuna başvurdukları surette kayıt ve tescilleri yapılır. Dördüncü maddeye göre; Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce boşandıkları halde boşanmaları nüfus kütüğüne tescil edilmemiş olan karı koca sulh yargıcı önünde bu hususu müştereken beyan suretile tesbit ettirdikleri ve bunların birinci maddede yazılı olduğu şekilde başka kadın veya erkekle birleşmelerinden çocukları bulunduğu takdirde haklarında mezkûr madde hükmü uygulanır.

Kanunun beşinci maddesine göre; bu kanun gereğince karı koca gibi yaşayan kadın ve erkek bu birleşmelerin evlenme suretile tescili için birlikte, bu birleşmeden doğan çocukların kaydı için de ilgililer, muhtarlara başvurup alacakları ilmühaberleri bir dilekçeye bağlayarak yerin en büyük mülkiye üstüne vermek suretile istemde bulunurlar. İlgiller çocukların tescili için istemde bulunmadıkları surette bunların bir ilmühaber vermek suretile yazdırmakla mahalle ve köy muhtarları ile köy ihtiyar meclisi üyeleri ödevlidirler. Mülkiye üstleri, verilen dilekçe ve

ilmühaberleri nüfus kayıtlarına göre kanuni şartları haiz olanların tescilinin yapılması için nüfus idarelerine havale eder. Nüfus idarelerince yapılacak inceleme sonunda kanuni şartların bulunduğu anlaşılırsa vak'aların hemen tescili yapılır. Muhtarların yaptırmak istedikleri tesciller nüfus idaresi tarafından hemen babaya tebliğ olunur. Babanın bulunduğu yer belli değilse ikametgâhının kapısına asılmak suretile ilân olunur. Otuz gün içinde itiraz vuku bulmadığı takdirde ve itiraz halinde sulh yargıçlığınca verilecek karara göre tescil yapılır. Tebliğ ve ilânların yapıldığı ve itirazın vuku bulmadığını tesbit eden tutanaklar, verilmiş ise sulh yargıcı kararları, nüfus idarelerince dosyalarında saklanır. Kanunun altıncı maddesine göre, bu kanun gereğince yapılmış olan tescillere karşı ilgililer öğrendikleri tarihten itibaren altı ay ve her halde tescil tarihinden itibaren beş yıl içinde Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre yetkili mahkemeye dâva açabilirler. Cumhuriyet Savcısının butlan dâvası hakkı mahfuzdur.

Kanunun yedinci maddesine göre; Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar tescil edilmeyerek gizli kalan kimseler, hangi yaşta olursa olsun ve kütüğe geçirilmemiş ölümler hakiki tarihi ile bu kanun hükümlerine göre nüfus kütüklerine yazılır. Gizli kalan kimseleri, kendileri veya veli veya vâsileri veya ev reisleri yazdırmakla ödevlidirler. Mahalle veya köy nüfus kütüklerine geçirilmemiş ölümleri ve gizli kalan kimseleri mahalle ve köy muhtarlarile köy ihtiyar meclisi üyeleri, soruşturup öğrenerek usulüne göre yapacakları ilmühaberlerle nüfus memurluklarına bildirmekle ödevlidirler [Resmî Gazete, 7 Şubat 1950, sayı: 7426].

§ Kabul buyurulan 11/2/1950 tarih ve 5531 sayılı kanuna göre; Yusufeli ilçesi merkezi Öğdem'den Ahalt, Vecenkent ve Kozahora mahallelerinden teşekkül eden Ahalt köyüne kaldırılmış ve bu merkeze Yusufeli adı verilmiştir [Resmî Gazete, 16 Şubat 1950, sayı: 7434].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5620 sayılı kanuna göre; Hafta Tadili Kanununun dördüncü ve beşinci maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanunu değiştiren 3062 sayılı kanunun birinci maddesi tadil olunmuştur [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5622 sayılı kanuna göre; genel nüfus ve genel tarım sayımları sonu sıfırla (0) biten yıllarda, genel iş yerleri sayımları sonu birle (1) biten yıllarda olmak üzere on senede bir defa İstatistik Genel Müdürlüğünce tekrarlanır. Diğer sayımlar ve anketlerin tarihi İstatistik Genel Müdürlüğünün teklifi ve Başbakanlığın tasvibi ile tesbit olunur [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5654 sayılı kanuna göre; 3519 sayılı Pasaport Kanununa şu madde eklenmiştir: Her ne suretle olursa olsun vatandaşlık sıfatı sakit olmuş bulunup da turist olarak gelmek isteyenlerden mahzur görülmiyenlerin turist sıfatı ile yılda en çok dört ay kalabilmek üzere Türkiyeye gelmelerine müsaade edilebilir. 431 sayılı kanun hükümleri saklıdır [Resmî Gazete, 31 Mart 1949, sayı: 7471].

13 — Orman işleri :

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5568 sayılı kanuna göre; Devlet orman işletmelerile kereste fabrikalarının 4914 sayılı kanuna göre yapılmış olup ilişik cedvelde gösterilmiş olan harcamalarına ait 1945 - 1946 takvim yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı onanmıştır [Resmî Gazete, 6 Mart 1950, sayı: 7449].

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5658 sayılı kanuna göre; 9/7/1945 tarihli ve 4785 sayılı kanunla değiştirilmiş ormanlardan, Devlet ormanları içinde olmayan ve etrafı tarla, bağ, bahçe gibi kültür arazisi, özel orman, şehir, kasaba, köy mer'ası ve Orman Kanununun birinci maddesine göre orman sayılmayan yerlerle çevrili olmak şartile Devlet ormanlarından tamamen ayrılmış bulunan köy, belediye tüzel kişiliklerine ve gerçek kişilere ait ormanlar, sahipleri veya mirasçıları istedikleri takdirde geri verilir. İade edilecek ormanlardan, devletleştirme karşılığı ödenmemiş bulunanlar bir işleme tâbi tutulmaksızın sahiplerine intikal eder ve müracaatları üzerine keyfiyet orman idaresince kendilerine yazılı olarak bildirilir. Devletleştirme bedeli kısmen veya tamamen ödenmiş bulunan ormanların, bu bedel aynı miktar ve taksitlerle ödenmek üzere, yazı ile müracaatları halinde sahipleri adına tapuya tescili yapılır. Taksitler zamanında ödenmediği takdirde ormanın işletilmesine izin verilmez. Ormanın geri verilmesine müteallik tescil muameleleri her türlü harç ve resimden muaftır. Geri verilen ormanların hududu içindeki orman işletmeleri tarafından istihsal edilmiş ve henüz satılmamış orman mahsulleri, ormanın tescili sırasında sahiplerinin yazılı müracaatları üzerine buldukları mevki ile miktar ve vasıfları tesbit edilerek hususi orman tarife bedeli ve hakiki istihsal masrafları peşin ödenmek şartile orman sahiplerine teslim edilir. Geri verilen ormanlarda devletleştirmeden doğan muamelelerle geri vermeden dolayı, orman sahipleri ile Devlet birbirleri aleyhine dâva açamazlar [Resmî Gazete, 31 Mart 1950, sayı: 7471].

14 — Seçim işleri :

§ Kabul buyurulan 16/2/1950 tarih ve 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunu altı kısım ve 171 maddeden terekküp etmektedir.

Birinci kısım kanuna hâkim olan esasları ihtiva etmektedir. Seçim usulünün prensiplerinden bahseden birinci maddede milletvekili seçiminin tek dereceli olduğu ve ekseriyet usulüne göre genel eşit ve gizli oyla yapıldığı, oyların serbest ve şahsî olduğu ve oyların sayım ve ayrılmasının açıklığı prensipleri ifade edilmektedir.

İkinci madde her ili bir seçim çevresi addetmiştir.

Üçüncü maddeye göre nüfusu yüz elliden yukarı olan her köy, kasaba ve şehirlerde her mahalle birer seçim bölgesidir. Her seçim bölgesinde en az bir sandık bulundurulur.

Nüfusu 150 ve daha aşağı olan köylerle (muhtarlıklar) sair meskûn yerler kendilerine yol ve gidip gelme bakımından en yakın ve en kolay olan seçim bölgesinin sandık alanına, bu mesafenin dört kilometreden fazla olmaması şartıyla, bağlanır.

Seçimde nüfus ölçüsünden bahseden dördüncü maddeye göre: Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından her 40.000 kişi için bir milletvekili seçilir. Nüfusu 40.000 den yukarı olan seçim çevrelerinde ise, 55.000 ne kadar 1, 55.001 den 95.000 e kadar 2, 95.0001 den 135.000 e kadar 3 milletvekili seçilir. Nüfus miktarı yükseldikçe milletvekili sayısı bu yolda artırılır.

Beşinci madde, seçilecek milletvekili sayısının tesbitinde son genel nüfus sayımı neticesinin esas tutulacağını ve buna göre her seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısının Bakanlar Kurulunca bir kararname ile tesbit olunacağını ve keyfiyetin Resmî Gazetede ve her seçim çevresinde gazetelerle ve olmayan yerlerde mutad vasıtalarla yayınlanacağını ifade etmektedir.

Altıncı maddeye göre, seçimin başlangıç tarihi, seçim döneminin son toplantı yılının 23 Temmuz günüdür. Ara seçimleri de, Türkiye Büyük Millet Meclisi aksine karar vermedikçe, her yıl gene 23 Temmuzda başlar ve her iki halde Eylül ayının üçüncü pazarına rastlayan günü oy verilir.

Dönem bitmezden önce Türkiye Büyük Millet Meclisince seçimin yenilenmesine karar verilmiş olması halinde keyfiyet hükümetçe derhal ilân olunur. Yenileme kararının verildiği günden sonra gelen kırk beşinci günü takip eden ilk pazar günü oy verilir.

Seçme hakkına ayrılan ikinci kısmın birinci bölümü seçme yeterliğinden bahsetmektedir. 7 nci maddeye göre milletvekili seçiminde 22 yaşını bitiren her vatandaş seçmendir.

8 inci madde kısıtlı olanların yabancı devlet uyrukluğunu ileri sürenlerin, kamu hizmetinden yasaklıların seçmen olamayacaklarını söylemektedir.

Oy veremeyecek seçmenleri sayan 9 uncu madde de : «Emniyet müdürleri, emniyet âmirleri, komiser ve komiser muavinleri ve polisler ile subaylar, gedikli subaylar ve gedikli erbaşlar, askerî memurlar ve askerî adli yargıçlar, askerî öğrenciler ile silâh altında bulunan erat» gösterilmiştir.

İkinci bölüm seçmen kütüklerine taallük etmektedir. Onuncu madde her seçim bölgesinin bir seçim kütüğü olduğunu ve bu kütüğün daimî olduğunu söylemektedir. 11 inci madde seçmen kütüğüne kimlerin kaydolunacağını, 12 nci madde her seçmenin, kütüğünde kayıtlı bulunduğu seçim bölgesinde oy vereceğini ve birden ziyade seçmen kütüğüne kaydolmanın caiz olmadığını, bir seçimde birden ziyade seçim bölgesinde oy vermenin yasak olduğunu söylemektedir. 13 üncü madde ise oy verme için kütüğe kaydolmak esasını koymuştur.

14 ten 29 a kadar olan maddeler seçim kütüklerinin nasıl düzenleneceğini ifade eylemektedir.

14 üncü madde kütüğün tertiblenme esasından, 15 inci madde bu düzenlenmede görev ve yetkilerden, 16 ncı madde yardımcılardan, 17 nci madde seçme yeterliğinin tesbiti esasından, 18 nci madde seçim kütüğüne kayıt harici bırakılacaklardan bahsetmektedir.

19 uncu maddeye göre tanzim edilen kütük listeleri ait olduğu köylerde, kasaba ve şehirlerde halkın kolaylıkla görüp okuyabileceği yerlere, tanzim eden ihtiyar heyet ve meclisleri tarafından tanzimi müteakip asılır ve keyfiyet mutad vasıtalarla ilân olunur. Bu asılma keyfiyeti ilânın yapıldığı heyetçe ve meclisçe bir tutanakla tesbit olunur. Bunların asılı kaldığı müddetçe korunmasından muhtarlar ve alelûmum zabıta âmir ve memurları sorumludur.

20 nci maddeye göre her seçim bölgesinin kütük listeleri yedi gün müddetle asılı kalır. Bu müddet zarfında o seçim bölgesi içinde oturan ilgili her şahıs veya siyasi partilerin ocak, bucak ve ilçe başkanları liste kayıtlarına itiraz edebilirler.

21 nci madde itiraz şeklinden ve verilecek karardan, 22 nci madde itiraza iki gün içinde cevap verilmemişse veya cevap verilip de itirazın yerinde olmadığı bildirilmişse, muterizin beş gün içinde sulh mahkemesine başvurabileceğinden ve sulh hâkiminin üç gün içinde kesin karar vereceğinden, 23 üncü madde dört nüsha olarak tanzim olunan kütüklerin nasıl muhafaza edileceğinden, 26 ncı madde kütüğe girecek ve giremeyeceklerden bahsetmektedir.

30 uncu maddeye göre seçmen kütüğünde kayıtlı ve her seçmen vatandaşına bir seçmen kartı verilir. Seçmen kartı seçmenin kimliğini isbata yarar. Her hangi bir sebeple kartın sahibi olduğundan şüphe edilenlerden hüviyet cüzdanı ibraz etmeleri istenebilir. 31 ve 32 nci maddeler kartın muhtevası ve kartların dağıtılması hususlarını tanzim etmektedirler.

Üçüncü kısım seçilme hakkına mütealliktir. 33 üncü maddeye göre: Otuz yaşını bitiren her vatandaş milletvekili seçilebilir. 34 üncü maddeye göre «kısıtlılar, türkçe okuyup yazma bilmeyenler, yabancı devlet uyrukluğunu ileri sürenler, yabancı devlet resmî hizmetinde bulunanlar, müebbet veya muvakkat ağır hapis, beş seneden fazla hapis veya müebbet sürgün cezalarından biri ile hüküm giymiş olanlar, hırsızlık, sahtecilik, dolandırıcılık, inancı kötüye kullanma ve dolanlı iflâs suçlarından biri ile hüküm giymiş olanlarla kamu hizmetlerinden yasaklıların milletvekili seçilemeyeceklerini açıkça beyan etmiştir.

35 inciden otuz dokuzuncuya kadar olan maddeler, adaylıktan, 40 tan 56 ya kadar olan maddeler de seçim propagandasından bahsetmektedirler.

Dördüncü kısım seçim işlerine ayrılmıştır. Bu kısım içindeki dört bölümde sırasile seçim hazırlıkları, sandık başı işleri ve oy verme neticeleri ve seçimin neticeleri, Yüksek Seçim Kurulu tanzim edilmiştir.

93 üncü maddeye göre oy verme günü oy verme müddetince her çeşit ispiirtolu içki verilmesi, satılması ve içilmesi ve her hangi bir surette ispiirtolu içki satılması ve ordu ve zabıta mensuplarından başka bir kimşenin Türk Ceza Kanunu menetmemiş olsa bile köy, kasaba ve şehirlerde silâh taşınması yasaktır.

96 ve 97 nci maddeler oyun kapalı yerde zarfa konacağını ve 98 inci maddede seçmenin kapalı oy verme yerinde dilediği oy pusulasını zarfa koyup kapadıktan sonra, burasını terkedip zarfını sandığa bizzat atacağını söylemektedir.

101 inci madde oyların sayımının aleni olduğunu ve oy verme yerinde hazır bulunanların sayımı takip edebileceklerini, ifade etmekte ve müteakip maddeler sayımın teknik teferruatını tanzim eylemektedir.

111 ve 112 nci maddeler sandıkbaşı işlerine itirazı düzenlemektedir. 113 den 116 ya kadar olan maddeler oy verme neticelerini, 117 den 119 a kadar olan maddeler milletvekili tutanaklarını tanzim eylemiştir.

Beşinci kısımda ceza hükümleri yer almıştır. 127 den 158 e kadar olan maddeleri içine alan birinci bölümde seçim suçları ve bunlara tekabül eden cezalar teker teker sayılmıştır. Kovuşturma usul ve şekillerine taallük eden ikinci bölüm, sırasile kovuşturma ve soruşturma zamanı, sanıklar bakımından genel hükümlerin uygulanması, seçim zamanında cevap hakkı, kovuşturma usulü, tutanakların delil kıymeti,

zaman aşımı ile hükümleri ihtiva etmektedir. Çeşitli hükümlere tahsis edilen altıncı kısımda da seçim giderlerinin ödenmesi, seçim eşyasının muhafazası, Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin seçilmesi hakkındaki hükümler vazolunmuş ve keza, Türkiye Büyük Millet Meclisinin sekizinci döneminde temsil edilen partiler hakkında ayrıca hükümler sevk edilmiştir [Resmî Gazete, 21 Şubat 1950, sayı: 7438].

15 — Sanayi işleri :

§ Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkında kabul buyurulan 8/3/1950 tarih ve 5591 sayılı kanun beş bölüm ve yirmi sekiz maddeden ibaret bulunmakta ve birinci bölüm kuruluşu, kurumun yapacağı işlere, milli savunma siparişlerine, malzeme stoklarına, ikinci bölüm sermayeye, kredilere, kâr taksimi ve ihtiyatlara, vergi ve resim muafiyetlerine, üçüncü bölüm idare ve murakabe organlarına, dördüncü bölüm personel işlerine, kuruma intikal edecek tesislere, emniyet ve muhafazaya, tüzük yapılmasına, kaldırılan kanunlara, beşinci bölüm başlangıç bilânçosuna ait hükümleri ihtiva eylemektedir [Resmî Gazete, 15 Mart 1950, sayı: 7457].

§ Kabul buyurulan 20/3/1950 tarih ve 5612 sayılı kanuna göre; Ereğli kömür havzasındaki ocakların Devletçe işletilmesi hakkındaki 30 Mayıs 1940 tarihli ve 3867 sayılı kanunun onuncu maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir: Bu kanun gereğince takdir edilen kıymetlerin taksimi, hak sahiplerinin tayini ve bunlardan her birinin hisseleri miktarının tesbiti, aralarında bu hususlara mütedair ihtilâfların halli suretile altıncı maddedeki hakem kurulunca yapılır. Hakem kurulunca verilmiş ve henüz infaz edilmemiş kararlarla tesbit edilen bedeller de yukarıki fıkra hükmüne tâbidir [Resmî Gazete, 24 Mart 1950, sayı: 7465].

16 — Ticaret işleri, anlaşma ve sözleşmeler :

§ Kabul buyurulan 26/12/1949 tarih ve 5480 sayılı kanuna göre; Türkiye, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Yunanistan, İrlanda, İzlanda, İtalya, Lüksenburg, Norveç, Hollanda, Portekiz, Birleşik Krallık, İsveç, İsviçre ve Fransa, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletlerinin Almanyadaki işgal bölgeleri başkomutanları ve Trieste serbest ülkesi İngiliz - Amerikan bölge komutanı arasında Pariste 7 Eylül 1949 tarihinde imzalanan «1949 - 1950 için Avrupa memleketleri arasında ödeme ve takas anlaşması» ve ekleriyle bu anlaşmanın geçici olarak uygulanmasına ait protokol onanmıştır [Resmî Gazete, 3 Ocak 1950, sayı: 7396].

§ Kabul buyurulan 26/12/1949 tarih ve 5481 sayılı kanuna göre; Türkiye ile İtalya arasında 12 Nisan 1947 tarihinde imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmalarının yürürlük sürelerinin 1 Kasım 1948 den 30 Kasım 1948 tarihine kadar bir ay daha uzatılması hakkında Ankaradaki İtalyan Büyük Elçiliği ile 30 Ekim 1948 tarihinde karşılıklı mektup yazmak suretile yapılan anlaşma onanmıştır [Resmî Gazete, 3 Ocak 1950, sayı: 7396].

§ Kabul buyurulan 26/12/1949 tarih ve 5482 sayılı kanuna göre; Türkiye ile İtalya arasında 10 Kasım 1948 tarihinde Romada imzalanan ticaret anlaşması ile ödeme anlaşması ve ekleri onanmıştır [Resmî Gazete, 3 Ocak 1950, sayı: 7396].

§ Kabul buyurulan 26/12/1949 tarih ve 5483 sayılı kanuna göre; 1948 - 1949 yılında Amerika Birleşik Devletleri E. C. A. (Ekonomik İşbirliği) idaresinin Türkiyeye tahsis eylediği şarta bağlı dolar yardımı mukabilinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Türk lirasile açılacak karşılık hesaba dair E. C. A. idaresi Türkiye temsilcisi ile 26 Temmuz 1949 tarihinde mektup teati suretile yapılan anlaşma onanmıştır [Resmî Gazete, 3 Ocak 1950, sayı 7396].

§ Kabul buyurulan 26/12/1949 tarih ve 5485 sayılı kanuna göre; Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika - Lüksemburg ekonomik birliği arasında 2 Aralık 1948 tarihinde Romada imzalanan ticaret anlaşması ve Türkiye hükûmeti ile Belçika hükûmeti arasında aynı tarihte Romada imzalanan ödeme anlaşması ve ekleri onanmıştır [Resmî Gazete, 3 Ocak 1950, sayı: 7396].

§ Kabul buyurulan 4/1/1950 tarih ve 5505 sayılı kanuna göre; Türkiye ile Çekoslovakya arasında 9 Temmuz 1949 tarihinde Perag'da imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmaları ile ekleri kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 10 Ocak 1950, sayı: 7452].

§ Kabul buyurulan 4/1/1950 tarih ve 5506 sayılı kanuna göre; Türkiye Cumhuriyeti hükûmetile Batı Almanyanın Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Fransız Askerî hükûmetleri arasında 15 Ocak 1949 tarihinde imzalanan ticaret anlaşmasının ikinci maddesinde mezkûr A ve B listeleri yerine kaım ve 1 Temmuz 1949 ilâ 30 Haziran 1950 devresi zarfında muteber kalmak üzere yeniden tanzim olunan ithalât ve ihracat listelerine ait olarak 10 Ağustos 1949 tarihinde Frankfurt'ta imzalanan anlaşma ve eki mektupla onanmıştır [Resmî Gazete, 10 Ocak 1950, sayı: 7402].

§ Kabul buyurulan 4/1/1950 tarih ve 5507 sayılı kanuna göre; Türkiye ile Belçika - Lüksemburg ekonomik birliği arasında imzalanan ticaret anlaşması ile Türkiye - Belçika ödeme anlaşmasının yürürlük süreleri uzatılmıştır [Resmî Gazete, 10 Ocak 1950, sayı: 7402].

§ Kabul buyurulan 4/1/1950 tarih ve 5508 sayılı kanuna göre; Türkiye - İtalya ticaret anlaşmasının sekizinci maddesindeki fesih haber verme süresi bir aya indirilmiştir [Resmî Gazete, 10 Ocak 1950, sayı: 7402].

§ Kabul buyurulan 9/1/1950 tarih ve 5510 sayılı kanuna göre; 16 Ekim 1948 tarihli Avrupa memleketleri arasında takas ve ödeme anlaşmaları gereğince Türkiye lehine Hollanda üzerine tanınan «800,000» dolarlık tiraj hakkının istimal tarzını tanzim maksadile, 5 Nisan 1949 tarihinde Ankarada Hollanda elçiliği ile mektup teatisi suretile yapılan anlaşma kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 13 Ocak 1950, sayı: 7405].

§ Kabul buyurulan 11/1/1950 tarih ve 5512 sayılı kanuna göre; denizde can emniyetinin korunması hakkında Londrada 1929 yılında akdedilen Milletlerarası Sözleşmeye katılmamız kabul edilmiş ve bu sözleşme ile ilişik ekleri ve nihai protokol onanmıştır [Resmî Gazete, 18 Ocak 1950, sayı: 7409].

§ Kabul buyurulan 11/1/1950 tarih ve 5513 sayılı kanuna göre; Türkiye ve Avusturya arasında 8 Ağustos 1949 tarihinde Viyanada imzalanan ve 4582, 4931, 5217 sayılı kanunların verdiği yetkiye dayanarak Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulan ticaret ve ödeme anlaşmaları ile ekleri ve Modüs vivendi kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 19 Ocak 1950, sayı: 7410].

§ Kabul buyurulan 11/1/1950 tarih ve 5514 sayılı kanuna göre; Türkiye ile Hollanda arasında 6 Eylül 1949 tarihinde Ankarada imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmalarile ekleri kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 19 Ocak 1950, sayı: 7410].

§ Kabul buyurulan 11/1/1950 tarih ve 5515 sayılı kanuna göre; 12 Haziran 1948 tarihli Türkiye - Finlandiya ödeme anlaşmasının dördüncü maddesinin konusunu teşkil eden ve Finlandiya Bankası Suomen Pankki tarafından Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası lehine tanınan beş yüz bin dolarlık kredi haddinin bir milyon dolara çıkarılması hususunu sağlamak üzere 29 Ağustos 1949 tarihinde Finlandiya Elçiliği ile

mektup teati suretile yapılan anlaşma kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 19 Ocak 1950, sayı: 7410].

§ Kabul buyurulan 6/2/1950 tarih ve 5526 sayılı kanuna göre; Avrupa Ekonomik İşbirliği Sözleşmesine katılan Avrupa memleketlerinin 1949 - 1950 devresinde, Türkiye lehine tanıdıkları cem'an elli beş milyon üç yüz bin dolarlık keşide hakkının Türkiye tarafından kullanılacak kısımlarına tekabül eden Türk liralasının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılacak iki ayrı hesaba yatırılması ve bunlardan yüzde beş tesmiye olunacak hesabın E. C. A. idaresince Amerika Birleşik Devletler Hükûmetinin Türkiyede yapacağı masrafları için kullanılabileceği, yüz doksan beş ismini taşıyacak ikinci hesabın ise Cumhuriyet Hükûmeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti arasında mutabık kalınacak belli gayelere tahsis edilebileceği hakkında ve 5436 sayılı kanunun hükümleri dairesinde Dışişleri Bakanı ve Amerika Birleşik Devletlerinin Ankara Büyük Elçiliği arasında mektup teatisi suretile varılan anlaşma kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 10 Şubat 1950, sayı: 7429].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5574 sayılı kanuna göre; 5 Haziran 1939 tarihli ve 3630 sayılı kanunla kabul edilen ve onanan Türkiye ve Yunanistan arasında mün'akit veteriner sözleşmesinin birinci maddesinin birinci fıkrasını değiştirmek için Yunanistan hükûmeti ile teati edilen 15 Kasım 1949 tarihli mektupla kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5575 sayılı kanuna göre; uyuşturucu maddelerin imalinin tahdidi ve tevziinin murakabesi hakkındaki 11 Aralık 1946 tarihli New-York protokolu ile hükümleri değişen 13 Temmuz 1931 tarihli Cenevre anlaşması hükümleri içerisine girmeyen ve toksikomani tevlit ettiği fennen sabit olan uyuşturucu maddelerin milletlerarası kontrola tâbi tutulması hakkındaki 19 Kasım 1948 tarihli Paris protokolu onanmıştır [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5577 sayılı kanuna göre; Türkiye Cumhuriyeti Şam Elçiliği ile Suriye Maliye Bakanlığı arasında Türkiyenin Suriyeden buğday satın alması hakkında 23 ve 24 Temmuz 1949 tarihlerinde teati olunan mektuplar ve bunların yürürlüğe konması maksadile gene Türkiye Cumhuriyeti Şam Elçiliği ile Suriye Maliye Bakanlığı arasında 26 Kasım 1949 tarihinde teati olunan ek mektuplarla varılan anlaşmalar kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5578 sayılı kanuna göre; 9 Temmuz 1949 tarihli Türkiye - Çekoslovakya ticaret ve ödeme anlaşmalarına merbut mektupta listenin değiştirilmesi hakkında 31 Aralık 1949 tarihinde Çekoslovakya Elçiliği ile mektup teatisi suretile yapılan anlaşma kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 6 Mart 1950, sayı: 7449].

§ Kabul buyurulan 8/3/1950 tarih ve 5589 sayılı kanuna göre; yabancı memleketlerde geçici mahiyette ticaret anlaşmaları ve Modüs vivendiler akdine ve bunların şümülüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesi hakkındaki 4582 sayılı kanunun beşinci maddesinde yazılı olup 5217 sayılı kanunla iki yıl uzatılmış bulunan süre yeniden iki yıl uzatılmıştır [Resmî Gazete, 15 Mart 1950, sayı: 7457].

§ Kabul buyurulan 13/3/1950 tarih ve 5596 sayılı kanuna göre; Türkiye Cumhuriyeti hükûmeti ile Amerika Birleşik Devletleri hükûmeti arasında 27 Şubat 1946 tarihinde Kahirede imza edilen anlaşma gereğince temin edilen paraların kullanılmasına dair Türkiye Cumhuriyeti hükûmeti ile Amerika Birleşik Devletleri hükûmeti arasında 27 Aralık 1949 tarihinde Ankarada imza edilen anlaşma onanmıştır [Resmî Gazete, 18 Mart 1950, sayı: 7460].

§ Kabul buyurulan 13/3/1950 tarih ve 5597 sayılı kanuna göre; Türkiye Cumhuriyeti hükûmeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti hükûmeti arasında 5 Ocak 1950 tarihinde Ankarada imzalanan Yugoslavyadaki Türk emlak ve menfaatlerinin tazminine müteallik protokol ve ekleri kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 18 Mart 1950, sayı: 7460].

§ Kabul buyurulan 15/3/1950 tarih ve 5598 sayılı kanuna göre; Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine Dair Sözleşme» ye Türkiye Cumhuriyeti hükûmetinin ikinci maddede yazılı ihtirazi kayıtlarla katılması onanmıştır [Resmî Gazete, 21 Mart 1950, sayı: 7462].

§ Kabul buyurulan 15/3/1950 tarih ve 5599 sayılı kanuna göre; 5252 sayılı kanunla onanan «Avrupa Ekonomik İşbirliği Sözleşmesi» ve 5253 sayılı kanunla onanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasında ekonomik işbirliği anlaşması»nın icaplarından olarak Amerika Birleşik Devletleri hükûmeti veya bu hükûmetin ajanı sıfatile

hareket edecek kurumlarla ve Avrupa ekonomik işbirliğine dahil diğer memleketlerle akdolunan ve olunacak anlaşmalar gereğince açılan ve açılacak olan kredi, bağış vesair mali kaynaklar karşılığında yurdumuza ithal edilecek malların ahdi indirmeden faydalanmalarında esas olacak menşelerinin tayininde, Ekonomi ve Ticaret ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca birlikte kararlaştırılacak usule göre muamele yapılır ve bunlardan ayrıca menşe şahadetnamesi aranmaz [Resmî Gazete, 21 Mart 1950, sayı: 7462].

§ Kabul buyurulan 17/3/1950 tarih ve 5610 sayılı kanuna göre; 1946 yılı rekoltesi tütünümüzden İsviçreye yapılacak ihracata mukabil aynı tutarda bazı emtianın İsviçreden memleketimize ithali için 22 Şubat 1949 tarihinde İsviçre Elçiliği ile mektuplaşmak suretile yapılan anlaşma kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 23 Mart 1950, sayı: 7464].

§ Kabul buyurulan 20/3/1950 tarih ve 5615 sayılı kanuna göre; Türkiye Cumhuriyeti hükûmetile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti hükûmeti arasında 5 Ocak 1950 tarihinde Ankarada imzalanmış olan Modüs vivendi ile ticaret ve ödeme anlaşmaları ve ekleri kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 25 Mart 1950, sayı: 7466].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5630 sayılı kanuna göre; 9 Aralık 1948 tarihinde Pariste Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunca kabul olunan «Génocide'in önlenmesi ve cezalandırılması hakkındaki sözleşme» onanmıştır [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5640 sayılı kanuna göre; Amerika Birleşik Devletleri Ekonomik İşbirliği idaresinin teknik yardım fonundan faydalanmak suretile getirilecek personele, bilâhara mezkûr işbirliği idaresince aynen ve derhal hükûmetimize iadesi şartile, ödenecek dolar tahsislerine ait olmak üzere 21 ve 31 Ocak 1950 tarihlerinde Ankarada Dışişleri Bakanlığı ile Amerika Birleşik Devletleri Büyük Elçiliği arasında mektup teatisi suretile varılan anlaşma onanmıştır [Resmî Gazete, 30 Mart 1950, sayı: 7470].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5641 sayılı kanuna göre; 5526 sayılı kanunla onanan anlaşmaya ait Amerika Birleşik Devletleri Büyük Elçiliği mektubunun üçüncü fıkrasının birinci cümlesi değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 30 Mart 1950, sayı: 7470].

17 — Tapu ve toprak işleri :

§ Kabul buyurulan 18/1/1950 tarih ve 5516 sayılı kanun, bataklıkların kurutulmasına ve bundan elde edilecek topraklara müteallik gerekli hükümleri vazetmiş bulunmaktadır [Resmî Gazete, 23 Ocak 1950, sayı: 7413].

§ Kabul buyurulan 25/1/1950 tarih ve 5519 sayılı kanunun birinci maddesine göre; gayrimenkul malların 1515 sayılı kanunun birinci maddesine göre yapılacak tescilleri ile tapuda kayıtlı olmayıp da kişilerin tasarrufları altında bulunan gayrimenkul malların tapuya tescilleri yargıç kararile yapılır. Kanunun ikinci maddesine göre de, yargıç kararlarına Tapu Fen Memurluğu olan yerlerde bu memurlara, olmayan yerlerde bu işi yapmaya yetkili fen memurlarına veya mühendislere yaptırılacak haritalar veya krokiler eklenir [Resmî Gazete, 31 Ocak 1950, sayı: 7120].

§ Kabul buyurulan 25/1/1950 tarih ve 5520 sayılı kanuna göre; 2644 sayılı Tapu Kanununun otuz birinci maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: Gayrimenkul malların yüz ölçüsü tapu sicillinde yazılı miktardan fazla çıkıp da bu fazlalığın bitişik araziye el uzatmaktan ileri gelmediğine ve sınırca da bir değişiklik olmadığına mahkemece karar verilirse sicille karar veçhile kaydolunur. Mahkeme gayrimenkulün başında incelemeler yapar ve bitişik gayrimenkul maliklerini dinler. Mahkeme kararına, tapu fen memurlarına ve bunlar yoksa yetkili fen memurlarına veya mühendisler yaptırılacak o yere ait harita da eklenir. İtiraz halinde genel hükümler çevresinde dâva açılır [Resmî Gazete, 31 Ocak 1950, sayı: 7120].

§ Kabul buyurulan 16/3/1950 tarih ve 5602 sayılı Tapulama Kanunu dokuz bölüm altmış altı maddeden ibaret olup, birinci bölüm genel hükümlere, ikinci bölüm hazırlık işlerine, üçüncü bölüm arazi kadastrosu işlerine, dördüncü bölüm anlaşamazlıkların çözülmesine, beşinci bölüm özel hükümlere, altıncı bölüm mükellefiyetlere, yedinci bölüm cezaî hükümlere, sekizinci bölüm müteferrik hükümlere tahsis olunmuştur [Resmî Gazete, 22 Mart 1950, sayı: 7463].

§ Kabul buyurulan 17/3/1950 tarih ve 5606 sayılı kanuna göre; 9/6/1934 tarihli ve 2502 sayılı kanunun altıncı maddesi şu şekilde değiştirilmiştir : 474 sayılı kanunun üçüncü maddesi şumulüne giren ve fakat Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun uygulanma sırası gelmemiş olan ilçelerdeki yaylak ve kışlaklar Toprak Kanunile kabul edilen nisbet

ve esaslar ölçüsünde olmak şartile Köy Kanununun üçüncü maddesi hükmüne göre sınırlandırılarak köylerin, kasabaların ve şehirlerin ihtiyaçları için mahalli hükümetçe bunların müşterek intifalarına parasız tahsis olunur. Bu yaylak ve kışlaklar hiç bir sebep ve suretle özel ve tüzel kişilere veya hazine adına tapuya bağlanamaz. Ancak bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce tapuya bağlanmış olan yerler de 2644 sayılı kanunun otuz birinci maddesi gereğince sahiplerinin müktesip hakları mahfuzdur. Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun uygulandığı ilçelerdeki birinci fıkraya göre yapılması gereken sınırlandırma ve tahsis işleri bahsi geçen kanun hükümleri dairesinde cereyan eder [Resmî Gazete, 23 Mart 1950, sayı: 7464].

§ Kabul buyurulan 20/3/1950 tarih ve 5614 sayılı kanuna göre; Abant gölü çevresi Bolu özel idaresine temlik olunmuştur [Resmî Gazete, 25 Mart 1950, sayı: 7466].

§ Kabul buyurulan 22/3/1950 tarih ve 5618 sayılı kanuna göre; 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun 1, 2, 6, 7, 11, 13-16, 18, 20, 21, 24, 31, 33, 34, 38, 39, 45, 47, 51, 53 ve 56 ncı maddeleri değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 27 Mart 1950, sayı: 7467].

18 — Turizm işleri :

§ Kabul buyurulan 24/3/1950 tarih ve 5647 sayılı kanuna göre; Turizm müesseselerini teşvik ile ilgili hükme vazedilmiş bulunmaktadır [Resmî Gazete, 30 Mart 1950, sayı: 7470].

19 — Ulaştırma işleri :

§ Kabul buyurulan 6/2/1950 tarih ve 5525 sayılı kanuna göre; Türkiye Cumhuriyeti ile İtalya Cumhuriyeti hükümetleri arasında 25 Kasım 1949 tarihinde Ankarada akit ve imza edilmiş olan «Türkiye ile İtalya Arasında havayolları ile yapılacak muntazam ulaştırmanın tesis ve işletilmesine dair anlaşma» ile eki onanmıştır [Resmî Gazete, 10 Şubat 1950, sayı: 7429].

§ Kabul buyurulan 2/3/1950 tarih ve 5584 sayılı Posta Kanunu yedi bölüm ve yetmiş maddeden ibaret bulunmakta ve birinci bölümde P. T. T. idaresinin görevleri, posta tekeli, posta maddelerinin yollanma şekilleri, konutta verilme, özel ulak ile gönderilme, posta maddelerile

değerli maddelerin kabul şartlarını ve merkezlerin sınıflarını belirtme yetkisi, posta servisini kurmak ve kısmak ve memur ve müstahdemlere ücret vermek yetkisi, pulları ve postada kullanılan değerli kâğıtları bastırmak ve satışa çıkarmak yetkisi, pulları ve postada kullanılan değerli kâğıtları satmak hakkı, yabancı memleketlerle anlaşmalar, ulaştırma sözleşmeleri, istasyon, tren ve gemilerde posta işlerinin sağlanması, tren ve gemilerde posta taşınması, şehir içi posta taşımalarındaki muafiyetler, postaların alınıp verilmesi için tedbir alınması, postaya yardım, posta gizliliği, posta maddelerinin yetkili yerlere verilmesi, yanlışlıkların düzeltilmesi, damga resmi ile diğer resim ve vergilerden muaflik, ikinci bölümde resmî posta maddelerinin ücretleri, özel pul, tenzilâtlı maktu ücrete tâbi maddeler, resmî ve tenzilâtlı ücretli posta maddelerinin uçak ücretleri Cumhurbaşkanının göndereceği posta maddeleri, ücretlerin ödenmesi, bir araya toplanmış türlü maddeler, geri alma, adres değiştirme, haber isteme, âdi ve taahhütlü posta maddelerinin geri gönderilme ve tekrar yollanma ücretleri, değerli mektup ve kutularla posta kolilerinin geri gönderilmesi ve tekrar yollanması ve ardiye ücreti, geri alınan veya zorlayıcı sebeplerle geri verilen maddelerin ücretleri, postrestant, acele işaretli maddeler, çok yer tutan koliler, ödeme şartlı maddeler, alacak tahsili, havale kuponlarının arkasına yazılacak yazılar, posta çekleri, tahsil ve ödeme emirlerinin değiştirilmesi veya iptali, bağıj taşınması, üçüncü bölümde posta maddeleri içine konulamıyacak şeyler, posta ile gönderilmesi yasak maddeler, yolcuları tedirgin edenler, P. T. T. idaresinin kabule mecbur olmadığı maddeler, yasak maddelere çıkış yerinde uygulanacak işlemler, yasak maddelere varış yerinde uygulanacak işlemler, dördüncü bölümde sorum, başvurma hakkı ve zaman aşımı, tazminat isteklerinin sonuçlandırılması, sorumdan kurtulma, tazminat, tazminat isteme hakkının mirasçılara geçmesi, ödeme şartlı maddelerle postaya verilen paralar için sorum, yolcu taşınmalarında sorum, bağıj taşınmalarında sorum, üçüncü kişiler aleyhine başvurma, tazminatın ödenmesi, beşinci bölümde pul, değerli kâğıt ve ücret ödeme makinelerinin izinsiz kullanılması, posta levazımının benzerinin yapılması, tehlikeli maddelerin posta ile gönderilmesi, posta tekeline bozma, Ceza Kanunu hükümlerinin uygulanması, kanunî ödevler ve yardımlar, silâh taşıma yetkisi, altıncı bölümde elde kalan maddeler ve havaleler, elde kalan posta kolileri, P. T. T. idaresine geçen paralar, postaların açılıp yoklanamayacağı, yedinci bölümde kanunun uygulanma alanı, kaldırılan kanunlar, yürürlüğe girme, kanunun yürütülmesi hakkında gerekli hükümler vazedilmiş bulunmaktadır [Resmî Gazete, 8 Mart 1950, sayı: 7451].

§ Kabul buyurulan 16/3/1950 tarih ve 5604 sayılı kanuna göre; 29/5/1933 tarihli ve 2239 sayılı kanunun birinci, ikinci ve üçüncü maddeleri değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 22 Mart 1950, sayı: 7463].

20 — Müteferrik işler :

§ Kabul buyurulan 4/1/1950 tarih ve 5502 sayılı «Hastalık ve Analık Sigortası Kanunu» yedi bölüm ve elli bir maddeden ibaret ve birinci bölüm sağlık yardımlarına, ikinci bölüm ödeneklere, üçüncü bölüm kasd ve kusur hallerine, dördüncü bölüm pirimlere, beşinci bölüm karşılıklara, altıncı bölüm bakım ve tedavi işlerine, yedinci bölüm son hükümlere tahsis edilmiş bulunmaktadır [Resmî Gazete, 10 Ocak 1950, sayı: 7402].

§ Kabul buyurulan 6/2/1950 tarih ve 5527 sayılı kanuna göre; Federal Almanya Cumhuriyeti bandıralı gemilerin Türk limanlarında ve Türkiye Cumhuriyeti bandıralı gemilerin Federal Almanya Cumhuriyeti limanlarında «en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi» görecekları hakkında Frankfurt Başkonsolosu Orhan Tahsin Günden ile Almanya'daki Müttelikler Yüksek Komisyonu temsilcisi arasında 14 Kasım 1949 tarihinde Frankfurt'ta teati olunan mektuplar kabul edilmiş ve onanmıştır [Resmî Gazete, 10 Şubat 1950, sayı: 7429].

§ Kabul buyurulan 16/2/1950 tarih ve 5544 sayılı kanuna göre; Londrada 1948 yılında toplanan denizde can emniyetini koruma konferansında akdolunan Milletlerarası «Denizde Çatışmayı Önleme Tüzüğü» ne katılmamız kabul edilmiş ve işbu tüzük onanmıştır. Keza 5512 sayılı kanunla onanan sözleşmenin ekini teşkil eden «Denizde Çatışmayı Önleme Hakkında Milletlerarası Tüzük yürürlükten kaldırılmış ve yerine birinci maddede zikrolunan «Denizde Çatışmayı Önleme Tüzüğü» ikame olunmuştur [Resmî Gazete, 18 Şubat 1950, sayı: 7436].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5566 sayılı kanuna göre; tekke ve zaviyelerle türbelerin seddine ve türbedarlıklarla bir takım unvanların men'i ve ilgasına dair olan 677 sayılı kanunun birinci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Türbelerden Türk büyüklerine ait olanlarla büyük san'at değeri bulunanlar Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanır ve Bakanlar Kurulunca tasvip olunur [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5570 sayılı kanuna göre; 4 Mayıs 1949 da New-York'ta Lâke Success'de imzalanan ve,

A) Kadın ticareti namile anılan cinaî ticarete karşı müessir bir himayenin sağlanması maksadile 18 Mayıs 1904 de Pariste imzalanmış bulunan Milletlerarası anlaşmayı,

B) Kadın ticaretinin zecren men'ine dair 4 Mayıs 1910 da Pariste imzalanmış olan Milletlerarası sözleşmeyi,

değiştiren protokol ve eki onanmıştır [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5580 sayılı kanuna göre; muhtaç çiftçilere ödünç tohumluk verilmesi hakkındaki kanunun üçüncü ve on birinci maddeleri değiştirilmiştir [Resmî Gazete,, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5581 sayılı kanuna göre; Atatürk Anıt - Kabri inşası için 22/11/1944 tarihli ve 4677 sayılı kanunla verilmiş olan on milyon liralık gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişme yetkisi yirmi dört milyon ve yıllık ödeme miktarı da dört milyon liraya çıkarılmıştır. Faizlerle birlikte on dört milyon lirayı geçmemek üzere yeniden bono çıkarmaya Maliye Bakanı mezundur [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 1/3/1950 tarih ve 5583 sayılı kanuna göre; yurdun kalkınması için fayda mülâhaza edilen endüstri, tarım, ulaştırma ve bayındırlık işlerle, turizmde doğrudan doğruya veya dolayısıyla ilgili tesislerde istihsalî çoğaltıcı veya ihracatı arttırıcı mahiyette olan diğer işlerde kullanılmak üzere özel teşebbüsler tarafından yabancı memleketlerden yapılacak uzun vadeli borçlanmalara, toplamı üçyüz milyon lirayı geçmemek şartile Bakanlar Kurulu kararile teminat mukabilinde kefalet etmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir [Resmî Gazete, 4 Mart 1950, sayı: 7448].

§ Kabul buyurulan 13/3/1950 tarih ve 5594 sayılı kanuna göre; Erzincanda yaptırılacak meskenler hakkındaki 5243 sayılı kanunda değişiklikler yapılmış ve bu kanuna muhtelif hükümler eklenmiştir [Resmî Gazete, 18 Mart 1950, sayı: 7460].

§ Kabul buyurulan 15/3/1950 tarih ve 5601 sayılı kanuna göre; Tekel idaresinin mülkiyet ve tasarrufu altında bulunan Isparta gülyağı fabrikası bütün müştemilât ve teferruatile birlikte Isparta belediyesine parasız olarak devir ve temlik edilmiştir. Bu fabrikanın belediyece

gülyağı istihsaline yarar bir halde muhafaza ve idamesi mecburidir [Resmî Gazete, 22 Mart 1950, sayı: 7463].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5621 sayılı kanuna göre; 3491 sayılı Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun 6, 7, 18, 27 nci maddeleri tadil olunmuş ve 28 inci maddesi kaldırılmıştır [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5623 sayılı kanuna göre; Van ilinin Erciş ilçesindeki Zeylân yasak bölgesinde bulunan hazineye ait çiftlik ve mer'alarda kurulacak olan Doğu İlleri Altındere harasının idaresi 29 Mayıs 1926 tarihli ve 867 sayılı kanun hükümlerine tâbidir [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Türk tütün ortaklığı hakkında kabul buyurulan 23/3/1950 tarih ve 5628 sayılı kanun on iki maddeden ibaret olup, kuruluş, maksat, unvan, faaliyet süresi, merkez, sermaye, hisse senetleri, ortaklığın uzuvları genel kurul, yönetim kurulu, denetçiler, genel müdür, esas sözleşme ve tesis hakkında hükümleri ihtiva eylemektedir [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

B) T. B. M. M. KARARLARI ;

§ Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 11/1/1950 tarih ve 1684 sayılı karara göre; fevkalâde hallerde haksız olarak mal iktisap edenler hakkındaki 4237 sayılı kanunun avukatlara şümulü olup olmadığının yorumlanması istenmişse de:

1) Devamlı veya muvakkat surette, ücretli veya ücretsiz, ihtiyari veya mecburî olarak bir âmme vazifesi veya hizmeti ile hiç bir ilişkisi olmaksızın serbestçe her biri birer özel kişi veya hususî hukuk özel kişisi olan müvekkillerinin işleriyle münhasıran tevaggul etmiş ve etmekte bulunan avukatlara bu kanunun şümulünü derpiş eden hiç bir tatbikat ve içtihat mevcut olmadığına ve böyle ilişiksiz bir durumda bulunan hiç bir avukatın mal beyanına davet edildiği görülmediğine ve buna ihtimal de bulunmadığına göre sadece Avukatlık Kanununun yirmi ikinci maddesi delâletile mal beyanı mecburiyetinin serbest meslek erbabına tahmil ve teşmiline yorum yolile gidilmesine mahal ve ihtiyaç görülmediğine,

2) Serbest meslek erbabı avukatlardan devamlı veya muvakkat surette ücretli veya ücretsiz, ihtiyari veya mecburî hattâ mansup veya müntahap olarak bir Devlet daire veya müessesesinde hukuk müşavirliği,

vekillik, müşavir avukatlık veya her hangi bir idarî organda başkanlık veya üyelik gibi vazifeleri deruhte etmiş olanların 4237 sayılı kanunun birinci maddesinin şümulü haricinde tutulmasına imkân olmayıp şimdiye kadar tatbik ve Yargıtay mükerreratı da bunu müeyyit bulunduğu anlaşıldığından keyfiyetin bu noktadan da yorumlanmasına mahal bulunmadığına, karar verilmiştir [Resmî Gazete, 17 Ocak 1950, sayı: 7408].

§ Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 25/1/1950 tarih ve 1686 sayılı karara göre; Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi lisans, öğretim ve imtihan yönetmeliğinin geçici beşinci maddesi hükmünün 1947 - 1948 yılı öğrencilerinden sınıfta kalmış olanlarına da tatbiki lâzım geleceğine dair Dilekçe Komisyonunca verilmiş olan karar uygun görülerek bunun 1951 ders yılı sonuna kadar tatbik edilmesine ve 1950 Şubat ayında da imtihanlara girme hakkının tanınmasına karar verilmiştir [Resmî Gazete, 31 Ocak 1950, sayı: 7120].

§ Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 24/3/1950 tarih ve 1693 sayılı karara göre; kabul edilen Seçim Kanunu uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisi seçiminin yenilenmesine 22 redde karşı 299 oyla karar verilmiştir [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 24/3/1950 tarih ve 1694 sayılı kanuna göre; Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde görüşülecek mühim bir madde kalmadığından toplantıya son verilmesine ve yeni Meclisin 22 Mayıs 1950 pazartesi günü saat 15 te olağanüstü toplanmasına karar verilmiştir [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

C) YORUMLAR ;

§ Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 30/12/1949 tarih ve 248 sayılı tefsir kararına göre; 5/3/1931 tarihli ve 1757 sayılı kanunun birinci maddesinin tadili hakkındaki 12/6/1934 tarihli ve 2507 sayılı kanunun birinci maddesinin son fıkrasında yazılı tazminatın haciz edilemeyeceği hakkındaki hüküm, milletvekillerinin gelecek istihkaklarına mahsuben aldıkları paraların Büyük Millet Meclisi Saymanlığınca mahsubuna mâni değildir [Resmî Gazete, 5 Ocak 1950, sayı: 7398].

§ Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 24/3/1950 tarih ve 249 sayılı yoruma göre; 5391 sayılı kanunun geçici

ikinci maddesinin son fıkrasında «almakta oldukları aylıklar» ibaresinin hükmü asıl aylıklara ilâve olarak verilen «hayat pahalılığı zamlarına da şamildir [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı: 7469].

§ Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ittihaz buyurulan 24/3/1950 tarih ve 250 sayılı yoruma göre; 4936, 5017 ve 5027 sayılı kanunlarla verilmesi kabul edilen paraların ay başında aylıkla birlikte verilmeleri hakkındaki hüküm, aylık gibi peşin verilmesini istilzam eden bir hüküm olup vergi tevkifatı bakımından bunların aylıkla birleştirilerek toplamı üzerinden vergi alınmasına matuf değildir [Resmî Gazete, 29 Mart 1950, sayı 7469].

D) TÜZÜKLER ;

§ Bakanlar Kurulunun 13/1/1950 tarih ve 3/10422 sayılı kararla; Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı hakkındaki 5434 sayılı kanunun 127 nci maddesine dayanılarak Maliye Bakanlığınca hazırlanmış ve Danıştayca incelenmiş olan ilişik «Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına bağlanan aylıklar için aylık sahiplerine verilecek özel belgeler tüzüğü» nün yürürlüğe konulması kararlaştırılmıştır [Resmî Gazete, 27 Ocak 1950, sayı: 7417].

§ Bakanlar Kurulunun 27/2/1950 tarih ve 3/10773 sayılı kararla: preselenmiş pamukların denetlenmesine dair olup Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan ve Danıştayca incelenmiş bulunan tüzüğün yürürlüğe konulması kararlaştırılmıştır [Resmî Gazete, 16 Mart 1950, sayı: 7458].

E) YÖNETMELİKLER ;

§ Bakanlar Kurulunun 15/12/1949 tarih ve 3/10296 sayılı kararla; 19/6/1936 tarihli ve 2/4858 sayılı kararla yürürlüğe konulmuş olan «Tarım Bakanlığına bağlı ve 867 sayılı kanuna tâbi müesseselerin idare şekillerine dair yönetmelik» in 6, 23, 24 ve 26 ncı maddeleri değiştirilmiştir [Resmî Gazete, 6 Ocak 1950, sayı: 7399].